

CUMHURİYET SENATOSU

TUTANAK DERGİSİ

22 nci Birleşim

5 . 1 . 1971 Salı

İÇİNDEKİLER

	<i>Sayfa</i>		<i>Sayfa</i>
1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	456:457	neşleri gibi yan ödemelerin bu kanunda	
2. — GELEN KÂĞITLAR	457	derpiş olduğuna uygulamadaki aksak-	
3. — YOKLAMA	458,477	lıkların ve kanundaki noksanlıkların ıslahı	
4. — DEMEÇLER VE SÖYLEVLER	458	yolundaki çalışmaların son safhaya erişti-	
1. — Başkanın; yeni yılın memleketi-		ğine dair demeci.	461:463
mize, milletimize ve üyelere hayırlı ve			
uğurlu olması, Büyük Atatürk'ün «Yurtta		5. — BAŞKANLIK DİVANININ GE-	
sulh, Cihanda sulh» prensibinin içte ve dış-		NEL KURULA SUNUŞLARI	463
ta çalışmalarımızda rehber alınmasına dair		1. — Çanakkale Üyesi Ziya Termen'in	
temenni demeci.	458:459	Adalet Partisinden istifası.	463:464
2. — İstanbul Üyesi Halûk Berkol'ün;		2. — Erzurum Üyesi Edip Somunoğlu'	
hekimler ve sağlık personeli direnişine dair		na izin verilmesine dair Başkanlık tezke-	
demeci.	459:461	resi.	464
3. — Afyon Karahisar Üyesi Musa Kâ-		3. — Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, gün-	
zım Karaağaçhoğlu'nun; teknik personelin		demde bulunan denetimle ilgili konuların	
tatbika başladıkları grev münasebetiyle de-		sonuçlandırılabilmesi için Genel Kurulun	
meci.	461	Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri saat	
4. — Maliye Bakanı Mesut Erez'in;		10,00 - 13,00 ve 15,00 - 19,00 arasında top-	
Personel Kanununun tanziminde «her işin		lanmasına ve her çalışma günü gündemin-	
bir ücreti olur» prensibinden hareket olun-		de denetim, yasama ve sair konularla ilgili	
duğuna buna rağmen ayrıca, fazla çalışma		maddelerin tam olarak yer almasına dair	
iş güçlüğü, iş riski ve tedarik güçlüğü üc-		önergisi.	464:466
		6. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER	466
		1. — 6264 sayılı Ziraat Odaları ve Tür-	
		kiye Ziraat Odaları Birliği Kanununun	

Sayfa

Sayfa

bâzi maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet, Tarım ve Bütçe ve Plân komisyonlarından 5 er üye alınarak kurulan Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/333; Cumhuriyet Senatosu 1/1144) (S. Sayısı : 1476) 466:476

7. — SORULAR VE CEVAPLAR 477

B) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI 477

1. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Mehmet Özgüneş'in, Çima'da çalışan

Devlet memurlarına dair yazılı soru önergesi ve Ticaret Bakanı Gürhan Titrek'in cevabı (7/683) 477:478

2. — Cumhuriyet Senatosu Gaziantep Üyesi Salih Tanyeri'nin, Kilis Lisesinden bir öğretmene dair yazılı soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı Orhan Oğuz'un cevabı (7/702) 478

3. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Fehmi Baysoy'un, sığır vebasına dair Tarım ve Ticaret bakanlarından yazılı soru önergesi ve Tarım Bakanı İlhami Ertem'in cevabı (7/710) 478:482

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Elâzığ Üyesi Salim Hazerdağlı; 20 nci Birleşimde A. P. Grubu Başkanı Ahmet Nusret Tuna'nın okuduğu tutanakta eksikler bulunduğunu; bunun ya zapta eksik geçtiğini, ya nokson okunduğunu beyanla, durumun aynen aktetirebilmesi için tutanakların burada aynen okunması gerektiğini söyledi.

Başkan, tutanakların kontrol edilerek gelecek birleşimde durumun Genel Kurula arz olacağını bildirdi.

A. P. Grubu Başkanı Ahmet Nusret Tuna; Elâzığ Üyesi Salim Hazerdağlı'ya cevaben; okuduğu zabıtlarda kasti bir atlama yapılmadığını ve okuduğu gibi Başkana tevdi ettiğini, İçişleri Bakanının Bütçe Komisyonunda C. H. Partisinin Başkanı ve gençlik teşkilâtı ile bu ideolojik hareketlere karşı olduklarına dair daha evvel yapılmış beyanları muvacehesinde Cumhuriyet Senatosunda yaptığı konuşmada C. H. Partisini istihdaf etmesinin düşünülemediğini söylediğini, geçmiş hâdiseleri tazelemenin bir fayda getirmeyeceğini, yurtseverliğin elele verip hayırlı hizmetler yapmayı emrettiğini ifade etti.

Sakarya Üyesi Mustafa Tığlı; Parlâmento kürsülerinde millet namna söz söylemek gibi

kutsal bir vazifenin yerine getirilmesi esnasında fevkalâde müeddebolmak gerektiğini; Başkan ve Başkanvekillerinin Parlâmentoda konuşma ve oy kullanmaktan ve partilerin toplantılarına katılmaktan mahrum bırakılmanın en büyük mükâfatının toplantıları tarafsızlıkla idare etmek olduğunu, Başkanın tarafsızlığından asla şüphesi bulunmadığını, ancak yanlış bir içtihatla bulunabileceğini düşündüğünü söyledi.

Yurt yüzeyini kaplıyan anarşik eylemlerin, zorbalıkların ve asayişsizliklerin gerçek nedenlerinin ortaya çıkarılması amacıyla bir genel görüşme açılmasına dair Tabii Üye Fahri Öz-dilek ve arkadaşlarının önergesi okundu ve içtüzük gereğince muamele olunacağı bildirildi.

Hatay Üyesi Mustafa Deliveli'nin 543 sayılı sözlü sorusunu geri aldığı Başkan tarafından tebliğ olundu.

Yılbaşı münasebetiyle 30 . 12 . 1970 tarihinden 5 . 1 . 1971 gününe kadar çalışmalara ara verilmesine dair A. P. C. H. P. G. P. ve M. B. Grubu adına verilen önerge üzerinde görüşüldü ve Başkan, 31 Aralık 1970 gününü istihdaf eden bu önergeyi, 31 Aralık 1970 gününün resmî ta-

tile müsadif olması sebebi ile oya sunmayacağına bildirdi.

Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyonunda açılan üyeliğe Eskişehir Üyesi Ömer Ucuza'nın aday gösterildiğine dair A.P. Grubu Başkanlığı önergesi okundu. Yapılan seçim sonunda yetersayı temin edilemediği bildirildi.

6964 sayılı Ziraat Odaları ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı üzerinde bir süre görüşüldü.

Komisyon seçimi neticesinde, Genel Kurulda salt çoğunluğun kalmadığı anlaşıldığından; 5 Ocak 1971 Salı günü saat 15.00 te toplanmak üzere Birleşime saat 16,32 de son verildi.

Başkan Başkanvekili
Hayri Mumcuoğlu

Kâtip
Cumhurbaşkanınca S. Ü.
Zerin Tüzün

Kâtip
Mardin
Abdülkerim Saraçoğlu

SORULAR

Sözlü soru

1. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçligil'in, Kâhta ilçesi Göçeri Köyünde kurulan Ziraat okuluna dair, sözlü soru önergesi Tarım Bakanlığına gönderilmiştir. (6/555)

Yazılı soru

1. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçligil'in, Dördüncü Murat'a ait tarihi eserlere dair, yazılı soru önergesi Millî Eğitim Bakanlığına gönderilmiştir. (7/716)

2. — GELEN KÂĞITLAR

1. — Orman Genel Müdürlüğü 1970 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (B) işaretli cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/404; Cumhuriyet Senatosu 1/1146) (S. Sayısı : 1500)

2. — Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü'nün 1970 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) ve (B) işaretli cetvellerinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/376; Cumhuriyet Senatosu 1/1147) S. Sayısı : 1499)

3. — 1970 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelin Tarım Bakanlığı kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/403; Cumhuriyet Senatosu 1/1148) (S. Sayısı : 1498)

4. — Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Necip Mirkelâmoğlu'nun, Cumhuriyet Senatosu 1970 yılı Bütçesinin (A/1) ve (B) işaretli cetvellerinde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Bütçe Karma Komisyonu raporu (Millet Meclisi 2/418; Cumhuriyet Senatosu 2/301) (S. Sayısı : 1501)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Tekin Arıburun

KATIPLER : Mehmet Çamlıca (Kastamonu), Âdil Ünlü (Cumhurbaşkanınca S. Ü.)

BAŞKAN — 22 nci Birleşimi açıyorum, yoklama yapılacak.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Karma Komisyonunda bulunan arkadaşlarımızla beraber yeter sayımız vardır. Birleşimi açıyorum.

4. — DEMEÇLER VE SÖYLEVLER

1. — *Başkanın; yeni yılın memleketimize, milletimize ve üyelere hayırlı ve uğurlu olması, Büyük Atatürk'ün «Yurtta sulh, cihanda sulh» prensibinin içte ve dışta çalışmalarımızda rehber alınmasına dair temenni demeci*

BAŞKAN — Sayın arkadaşlarım, bu vesileyle, birkaç gün evvel idrak etmiş bulunduğumuz 1971 yılı için birkaç söz söylemek istiyorum.

Yeni yıla başlarken ve Senatoda ilk birleşimimizi idrak ederken, 1971 yılının memleketimiz ve milletimiz için ve bilhassa Senatamızın çalışmalarını ve Sayın Senato üyelerimizin kendileriyle birlikte bütün ailelerinin ve seçmenlerinin saadet ve selâmetleri için hayırlı ve uğurlu olmasını, çalışmalarımızın bu sene için de, geçen yıllara nisbetle çok daha verimli ve başarılı olmasını Tanrıdan dilerken Ulu Atatürk'ümüzün de, artık atasözü haline gelmiş bulunan çok mühim, yalnız Türkiye için değil, bütün cihan için de çok mühim ve hakikaten müsterek bir hedef olarak alınması icâheden büyük direktifini, bu vesileyle bir defa daha hatırlatarak hepimize bütün milletlere ıçık tutmasını dilemek istiyorum.

Biliyorsunuz, Sayın Atatürk'ümüzün son büyük sözlerinden biri de «Yurtta sulh, cihanda sulh» demek suretiyle bütün insaniyete ve bu arada memleketimizin içinde ve dışındaki siyasetimize en büyük temeli atmış, ışığı da tutmuş bulunmaktadır. Bunun mânâsının çok büyük olduğunu, hiç şüphesiz, hepimiz takdir etmekteyiz. Vaktiyle Atatürk'ümüzün sağ olduğu bir

zamanda, ilk defa ataselik vazifesiyle memleket dışına çıkmış bulunuyordum ve bu sözler de o zaman söylenmiş ve dünya matbuatında büyük çalkantılara sebebiyet vermiş idi. Almanya'daki bir toplantı esnasında, o yabancı ilde, Atatürk'ün bu sözleri bahis konusu oldu ve eski askerlerden bir tanesi; ki vaktiyle de Türkiye'de de hizmet etmiş, çok büyük rütbelerde bulunmuş bir zat idi; «Bilmem ki; siz Türkler Atatürk'ün bu direktifine, bu temennisine uyabilecek misiniz, bunu tutabilecek misiniz? Eğer böyle bir şey olursa hakikaten bütün cihan için bu söz, bir atasözü haline gelecektir ve siz bunu yerleştireceksiniz» dedi. Bunu söyleyen, orgeneral rütbesinde bir zat idi. İsmi de Vonzekt vaktiyle Erkânı Harbiye Reisliğini yapmış. Türkiye'nin, ve sonra da Almanların Birinci Cihan Harbinden sonraki ordularını kuran zattır. Çok severdi bizleri. «Ekselâns, siz Türkleri bir miktar gördünüz, tanıdınız; fakat hen şahsan Türküm ve Atatürk de Türklerin atasıdır. Bunun kıymetini çok iyi takdir buyurursunuz. Türkiye'de sizin şüphe ettiğiniz bu kavgacılık hususlarını dahi bir sözüyle, bir işaretiyle değirtirebilecek kadar sevilmektedir, sayılmaktadır. Hiç şüphe etmeyin ki, bu söz, bu direktif Türkiye'de tatbik edilecek ve hakikaten bütün cihanda da imtisal edilmesi için öne sürülecek ve günün birinde mutlaka kabul edilecek bir prensip, bir hedef olacaktır» dedim. «İnşallah muhariplik vasıflarınızı unutmazsınız» dedi. Biz methetti filân filân...

Sayın arkadaşlarım; bu vesileyle rahmetli ulu önderimiz Atatürk'ü de anmış bulunuyo-

rum. Atatürk'ün daima Türk memleketi ve milleti için en doğru yolda yürüdüğünü ve Türk milletinin de, bütün cihan gözleri önünde, en önemli yerini mutlaka almasının icabettiğini ve alacağımız inancını da daima yürekten unutmuyoruz. Zannediyorum, hepimiz de öyleyiz ve bunu destekliyoruz.

İşte bunun bir tanesi de, bu seneden itibaren «Yurtta sulh, cihanda sulh» diye adlandırabileceğimiz en mühim hedefimizden, en mühim direktiflerden bir tanesi olacaktır. olması lâzımdır.

İşte, yeni yılda ilk birleşimimizi yaparken hepimize sağlıklar, selâmetler dilerken, hepimizin şahıslarınız, aileleriniz ve Senatamız için başarılı olmasını, bu atasözümüzün de hedeflerimizden ve unutmıyacağımız prensiplerden birisi olarak nasıl karşınızda «Hâkimiyet, kayıtsız şartsız milletindir» sözü gözümüzde, kalbimizde yerleşip devam etmekte ise ve bu prensibi, birinci prensibolarak almış isek; onun yanında da «Yurtta sulh, cihanda sulh» formülünü her hususta buradan başlıyarak, ailemizden başlıyarak, memleket ve milletimizden başlıyarak başarılı olarak götürmemizi temenni eder, hepimizi saygı ve sevgi ile selâmlarım. (Alkışlar)

Sayın arkadaşlarım, gündem dışı 6 tane söz istenmiştir. Biliyorsunuz ki, son üç oturumumuzdan evvel ivedilikle ve öncelikle her şeye takdimen görüşülmesi kararını almış bulunduğunuz bir kanunun müzakeresi yarıda kalmış, maddelere geçmişken birinci maddeden sonra ilk sözcü sözlerini bitirmeden aradan 4 uzun birleşim geçmiştir. Bu kanunun müddeti bir celse sonra bitecektir. Yani bugünden gayri - eğer Perşembe günü de konuşulur ise - ancak bir oturumumuz var. Perşembeden sonra artık zaman geçmiş ve şimdiye kadar daima çekindiğimiz ve önlemeye çalıştığımız gelen kanunların Senatoda görüşülmeden geçmesi ve kanunlaşması gibi, bizim için hazin bir durumu yaratmış bir hale geliriz. Bunu hepimizin takdir buyuracağınızdan eminim. Bundan dolayı tensip buyurursanız, sizden bir ricam var. Bugünkü durumumuz ile, memleketin durumu ile ilgili olarak aynı mealde iki önerge vardır. Sayın Maliye Bakanımızın da bunlara cevap vermesi ve dolayısıyla sağlık personelinin

eyleme geçme kararı hakkında izahat vermesi suretiyle memleketimize, sağlık hizmetlerimize büyük mikyasta zarar vermesi ihtimali olan böyle bir hususun önüne geçilebilmesi keyfiyeti müstacel olarak ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Onun için diğer önerge vermiş olan arkadaşlarımdan istirhamım; lütfediniz, konuşmanızı gelecek birleşimde yapınız. Ancak, aynı mealde olan, bu iki gündem dışı konuşmayı okutup Maliye Bakanımızın da istenilen izahatı vermesinden sonra, müstacel olarak, gündemimize geçmemizi rica ve istirham ediyorum. («Kabul» sesleri)

2. — *İstanbul Üyesi Halûk Berkol'un; hekimler ve sağlık personeli direnişine dair demeci.*

BAŞKAN — Buna göre ilk önergeyi okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Sağlık personelinin eyleme geçiş kararı münasebetiyle sağlık personeli ile Devlet Personel Kanunu ilişkileri hakkında mâruzatta bulunmak üzere gündem dışı konuşma talebediyorum. Kabulünü rica ederim.

Saygılarımla.

İstanbul
Halûk Berkol

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Personel Kanununun tatbikatı dolayısıyla teknik personelin sıkıntıları hakkında gündem dışı söz istiyorum. Gereğine emirlerinizi saygılarımla arz ederim.

Afyon
Kâzım Karaağaçoğlu

EKREM ÖZDEN (İstanbul) — Sayın Başkan, bizim talebimiz gelecek birleşimde hiçbir kayda bağlanmaksızın tervicedilecek midir?

BAŞKAN — Perşembe günü, bu gündem dışı sözleriniz aynen o günkü Başkana devredilmiş olacak ve verilmiş sırasına göre başlayacaktır.

Buyurun Sayın Berkol.

HALÜK BERKOL (İstanbul) — Sayın Başkan, çok değerli senatörler, elbette ki, mâruzatımı kısa yapmaya gayret edeceğim. Büyük bir üzüntü içindeyim, hekimler bâzı hastanelerimizde ve bilhassa İstanbul ve Ankara'da

bir eyleme geçme kararı vermişler. Daha evvel bir form icra edilmişti, zannediyorum ki, hiç bir parlamento üyemiz evvelden malûmattar olmadığı için bu foruma katılamadı. Hekimlerin direnişten kasıtları ne olacak? Memleketimizde bir tıp tarihi var. Hekim, daima fazilet mücadelesinde önde gitmiş insan. Nasıl oluyor da, âcil vakalar müstesna, diğerlerinde hastanın müracaatını kabul etmemek veya bâzı başka sağlık teşekküllerine göndermek suretiyle bir veya iki gün, mahdud da olsa, vazife alma kararı verebiliyorlar. Bu, 27 seneden beri hekim olan bendeniz için katiyen anlayışla karşılanabilecek bir durum değil. Hakları mı verilmiyor. Bunun alınış yolu, bilhassa sağlık personeli arasında elbette ki, eylem olmaması gerekir. Bir kararname hazırlanmış durumda, bunu hepimiz takibettik. Sosyalizasyon bölgelerinde ve Full - Time şeklinde çalışan hastanelerde, Personel Kanununun geçici 20 nci maddesine göre, yönetmelikler tanzim edilmeye kadar tazminatlar ödenmeye devam edecek. Bütün mesele 472 sayılı Kanundan çıkıyor. Bunun mahiyeti üzerinde uzun boylu bendeniz izahat vermeyeceğim. Ama, deniliyor ki, «472 sayılı Kanundan istifade etmek suretiyle asistanlara bir tazminat ödeniyordu.»

Muhterem arkadaşlar, asistanlara hak tanımama, Hükümet tabibine, sağlık personeline hak tanımama diye bir mevzu ortada yok. Bu, bendenizin anlayışı. Ama, temas ettiğimiz arkadaşlar her nedense, hangi tesirler altında ise, bir türlü bunu anlamak istemiyorlar. Direniş ne getirecek? Direniş hiçbir şey getirmeyecek. Halk efkârı ile tabip arasındaki ilişkiler de zaten, her bütçede, her fırsatta tekrarladığımız gibi bir türlü tanzim edilemeyen münasebetin büsbütün bozulmasına sebebiyet verecek. Peki, hakikaten verilmeyen bir hak varsa, bunun alınma yolu nedir? Bakınız bu 472 sayılı Kanun 1964 senesinde çıkmış, 1970 senesinde aynı Adalet Partisi Hükümeti ikinci ayında asistanlara tazminat ödemeyi derpiş eden kararnameyi kabul etmiş, neşretmiş. Verilmiş bir hakkın geriye alınmış olmasının mevzuubahsolmaması gerekir. Sonra, bunun takibinde bütün değerli parlamento üyeleri büyük bir hassasiyet gösteriyor.

Muhterem arkadaşlar, bir reform kanunu olarak düşünülmüş ve büyük bir cesaretle geti-

rilmiş, parlâmentolardan geçmiş, 657 sayılı Devlet Personel Kanunu ve onun malî hükümlerinin tatbikini âmir bulunan 1327 sayılı Kanunun hükümleri dairesinde hangi haklar varsa elbetteki, diğer sınıflarda olan arkadaşlarımıza olduğu gibi, sağlık personelimize de verilmesi gerekir. Ama ne var, mesele; yönetmeliklerin çıkmasına geliyor, dayanıyor. Şimdi, bendenizi bu kısa sürede, hekimlik gururumu birinci plânda tutarak, burada konuşmaya sevk eden hususların, beni üzen edebî tarafımı bir yana bırakarak, şu hususların açıklanmasında fayda olduğuna kanaat getirmiş bulunuyorum ve bunu bu kürsüden bütün hekim arkadaşlarıma duyurulmasını ve Hükümetimizin açıklamasını talebediyorum.

Asistanlar ve 472 sayılı Kanun kapsamına girmiş bulunan ve ona göre tazminat almaya hak kazanmış sağlık personeli acaba, yeni Personel Kanununun tatbikinden sonra, daha mı az ücret alıyorlar?

İkincisi, yeni yönetmelikle tesbit edilip yapılması gereken yan ödemeleri âmir yönetmelikler acaba hangi tarihlerde çıkarılacak, hangi tarihlerde meriyete sokulacak Bu yönetmelikler çıktığı zaman, bu yönetmeliklere göre 1970 senesinin Mart ayına kadar ödeme yapılabilecek mi, yapılamıyacak mı? Şayet yapılamıyacaksa, kanun yanılmıyorsa 1 Aralıktan itibaren meriyette bulunduğuna göre, bu farkları almamış olan sağlık personeli, yönetmeliklerden sonra, bu kanunun meriyete girdiği tarihten itibaren bu ücretlerini alabilecekler midir?

Muhterem arkadaşlar, bunların açıklanmasında fayda olduğuna yüzde yüz kanaatim var ve buradan gene istirham ediyorum, direniş yapan arkadaşlarımdan da rica ediyorum. Kanunla verilen haklar direnişe lüzum kalmaksızın yine kanunun âmir hükmüne göre alınır. Adalet Partisi iktidarı, şunu kendim bitaraf bir görüşle müşahede ettiğim için açıkça beyan ediyorum, hiç kimseye hakkını teslim etmeme gibi; hele kanunla elde ettiği bir hakkı teslim etmeme gibi bir yola tevessül etmemiştir, etmeyeceğine de kanaatim vardır. Belki tatbikatta bâzı aksaklıklar olmuştur. Bunların giderileceğine inanan bir arkadaşınız olarak hekim arkadaşlarımdan bilhassa rica ediyorum, hekimliğin haysiyetine, gururuna, büyüklüğüne yakıştıyacak bir harekete, kısmen de olsa, iştirak etmemelerini

ve böyle bir hareketten sendikacı arkadaşlarımızın da vazgeçmekle büyük bir ferahlık duyacaklarına inanıyorum.

Hepinizi hürmetle selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim, Sayın Berkol.

3. — *Afyon Karahisar Üyesi Musa Kâzım Karaağaçlıoğlu'nun teknik personelin tatbika başladıkları grev münasebetiyle demeci.*

BAŞKAN — Sayın Musa Kâzım Karaağaçlıoğlu, sizin de önergenizi okuduk. Buna ilâve edecek her hangi bir hususunuz varsa buyurun, teşrif edin efendim. (Başkanlığa, Başkanvekili Macit Zeren geldiler)

MUSA KÂZIM KARAĞAÇLIOĞLU (Afyon Karahisar) — Sayın Başkan, Yüce Senatörün muhterem üyeleri; benden evvel gündem dışı konuşması yapan Çok Sayın Arkadaşım, sağlık personeli hakkında Personel Kanununun tatbikatiyle meydana gelmiş olan sıkıntıları, sağlık hizmetlerinde çalışan arkadaşlarımızın, mali hükümlerin sıkıntısı sebebiyle meydana gelen huzursuzluğu dile getirdiler. Ancak, aynı hususlar bugün Türkiye'nin kalkınmasında, memleketin âmme hizmetinin % 70 - 80 derecesinde yükünü çeken teknik personel için de bütün veçheleriyle aynen mevcuttur. Gazetelerden, radyolardan ve mühendis kuruluşlarının bildirilerinden teknik personelin bugünden itibaren oturma grevine geçtiği ve onbeş günlük süre sonunda da daimi boykota geçeceğini üzülerek duymuş bulunuyorum. Kanunların tatbikatının Türkiye'de, genellikle prensibi içerisinde, bütün müesseselere dikkatli bir eşitlik içinde tatbik edileceğine inandığım için muhterem meslektaşlarımızın kendilerini huzursuz hale getiren bu hâdiseden, kanunî tatbikatları beklemek suretiyle, kısa zamanda kurtulacaklarını ve Sayın Maliye Vekilimizin yan ödemeler, intibaklar ve fazla mesai ile ilgili açıklamalarını bu kürsüden; Hükümetin mesul bir ağızından duyduktan sonra, zannederim ki, huzura kavuşmak suretiyle hizmetlerine devam etme imkânını bulacakları kanaatimi muhafaza ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

4. — *Maliye Bakanı Mesut Erez'in; Personel Kanununun tanziminde «Her işin bir ücreti olur» prensibinden hareket olunduğuna, buna rağmen*

ayrıca, fazla çalışma, iş güclüğü, iş riski ve tedarik güclüğü ücretleri gibi yan ödemelerin bu kanunda derpiş olunduğuna, uygulamadaki aksaklıkların ve kanundaki noksanlıkların ıslahı yolundaki çalışmaların son safhaya eriştiğine dair demeci

BAŞKAN — Sayın Maliye Bakanı Mesut Erez. Buyurunuz efendim.

MALİYE BAKANI MESUT EREZ (Kütahya Milletvekili) — Sayın Başkan, Muhterem Senatörler; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun malî hükümlerini değiştiren 1327 sayılı Kanun bir reform kanunudur. Personel reformu dünyanın her yerinde büyük güçlükler içinde yapılmıştır. Bu, kolay bir iş değildir. Kanunun müzakeresi sırasında karşılaşılan reaksiyonlar ve kanunun uygulaması sırasında karşılaştığımız reaksiyonlar, itirazlar, şikâyetler normal addedilmek gerekir. Türkiye'de, demokratik bir memleketde, her türlü hürriyetin mevcudolduğu bir açık rejimde bu şekilde bir reform kanununa karşı itirazların, şikâyetlerin yükselmesini normal addetmenizi istirham ediyorum. Bu kanunla ilgili şikâyetlerin daima mahdut çevrelerden geldiği hususuna dikkatimizi çekmek istiyorum. Personel reformunun bugün karşılaştığı durumu tatbikatında bunun reform niteliğini kaybetmemek ve uygulamada reformu bozmamaktır. Şöyle şikâyetler işitiliyor. «Her kim ki, eyleme geçti, veyahut da şiddetli protestoda bulundu, o, mutlaka bir şey alıyor.» katiyetle şunu arz etmek istiyorum ve millet kürsüsünden beyan etmek istiyorum ki; 657 sayılı Kanuna uygun düşmeyen hiçbir muamele şimdiye kadar yapılmamıştır. 657 sayılı Kanunun temel prensiplerinden birisi yan ödemeleri; tazminat, tahsisat ikramiye, vekâlet maaşı, ek görev gibi ödemeleri ortadan kaldırmakta ve «Her işin bir ücreti olur.» prensibinden hareketle tek ücret esasını kabul etmektir. Kanun, huzurunuzda bu şekilde görüşülerek kabul edilmiştir. Yalnız, bu kanunun getirdiği, kendi sistemi içerisinde getirdiği bazı yan ödemeler de mevcuttur. Bu yan ödemeler fazla çalışma ücret, iş güclüğü ücreti, ek olarak iş riski, iş tehlikesi ücreti ve Meclislerde ilâve edilen tedarik güclüğü ek ücretidir. Bunlar kanunla kendi sistemi içinde mevcut. Kanunun bir de 20 nci maddesi mevcut. 20 nci maddesinde di-

yor ki: «Bu işlere ait yönetmelikler 6 ay içinde tamamlanır ve çıkarılır.» Huzurunuzda kabul edilen kanun, meriyete girdiği tarihten itibaren, idareye 6 aylık bir müddet tanımıştır zaten. Niçin bunu tanımıştır Bu işin tanziminin kolay olmadığını, derhal hazırlanıp ortaya çıkmanın mümkün olmadığını düşündüğü için vâzu kanun 6 aylık bir müddet vermiş. Bu 6 ay içerisinde ne olacak? Aynı madde bunun da esasını tesbit etmiştir. «Yönetmelikler çıkıncaya kadar eski kanun tüzük ve yönetmelik hükümleri uygulanır» tarzında bir fıkra sevk etmiştir. Şimdi, burada dikkatinize arz edeceğim husus şudur. Bu kanunun ileride vermeyi düşündüğü bir yan ödeme mevcut olacak evvelâ, o yan ödemeye tekbül eden eski bir ödeme olacak. Eski kanun, tüzük, yönetmeliğe göre.. İşte onun tediyesine devam olunacak yönetmelik çıkıncaya kadar. Bu kanunun hiçbir zaman ihya etmediği ve tamamiyle ortadan kaldırdığı bir tazminat var ise onun devamı mümkün değil, çünkü onun yönetmeliğinin çıkması mevzuubahis değil.

Muhterem senatörler; dikkat buyuracak olursanız genel şikâyetler bir elin beş parmağını geçmez. Bu kanun üzerinde yapılan anaşikâyetler nelerdir? Yan ödemelerdir, sağlık personelinin durumudur, teknik personelinin durumudur, idarecilerin durumudur, kadro meselesidir. Bunları saymak ve bir elin beş parmağı içerisinde sığdırmak mümkündür.

Şimdi, bizim gözden kaçırdığımız bir husus var, muhterem senatörler. Bir reforma o memleketin münevverleri sahip çıkmadıkça o reformu uygulamak, o reformu yapmak, o kanunu tettiğ etmek durumunda olanlar, buna sahip çıkmadıkça ve bu işe gönül bağlamadıkça o reformu gerçekleştirmek fevkalâde zordur.

Şimdi, burada bizim anlatamadığımız husus şu : Yönetmelikleri hazırlıyoruz, yan ödemeler yapılacaktır, diyoruz. Yönetmelikler hazırlandıktan sonra Bütçe Kanununda bu yönetmeliklere göre tesbit edilen yan ödemelerin 1970 yılı Bütçe Kanununda gösterilmesi lâzım. Kanun öyle hüküm sevk etmiştir. Bu hazırlıkları ikmal etmek üzereyiz. Burada şunu ifade etmek istiyorum ki, Maliye Vekâletinde bu konularda yapılan çalışmalar nihayet Ocak ayının 15 nde ve ondan bir iki gün önce veyahut sonra mutlaka tamamlanmış ve Başbakanlığa sunulmuş olacaktır.

Şimdi, sağlık personeli ve teknik personel ile ilgili olarak belki şöyle bir endişe doktorlarımızın, mühendislerimizin zihninde mevcudolabilir : «Efendim aylar geçiyor, aylar geçtikçe, bilâhara muamele tamamlanınca geçmiş ayların farkları belki alınmaz. Binaenaleyh her ay bir muayyen miktarda meblâğ bize ödenmemiş durumda kalacaktır» tarzında bir endişe vârit olabilir. O endişeyi gidermek için şu hususu burada açıkça beyan ediyorum : Eğer yönetmelikler yetişmiş olsaydı, bu kanuni formaliteler yapılmış bulunsaydı Aralık ayının başından itibaren yan ödemeler de yapılacaktı. Formaite gecikmiş olduğu için, kanuni formalite ne zaman tamamlanırsa tamamlansın, bu yan ödemeler 1 Aralık 1970 ten itibaren mer'i olacaktır ve bu işin mevzuatına bu hüküm konulacaktır. Binaenaleyh Sayın Berkol'un şu sualine açıkça cevap vermiş oluyorum : Önümüzdeki ay da çıkarsa, Ocak ayının sonu, Şubat ayının içinde bu kanuni formalite tamamlansa 1 Aralık 1970 ten itibaren yan ödemeler yapılacaktır.

Sağlık personeline, doktorlara yapılacak yan ödemeler şunlar olacak : Fazla çalışma ücreti : Şimdi asistan bir günde 8 - 9 saat çalışıyorsa, bu kanunun koyduğu «haftada 39 saat çalışır» kaydının üstünde bir çalışma yapıyorsa bu, fazla çalışma ücreti olarak kendisine ödenecektir. Ayrıca deniliyor ki, «efendim, bu intibaklarda az para alır hale gelmişlerdir.»

Muhterem senatörler, böyle bir şeyin vârit olmaması gerekir. Eğer böyle bir şey vârit ise, bu intibak hatasından çıkıyordur. Niçin vârit olmaması gerekir : Şimdi, eski hükümlere göre bürüt 675 lira aylık alan bir asistan 472 sayılı Kanuna göre 500 lira tazminat alırdı. 229 sayılı Kanuna göre de 200 lira daha tazminat alırdı. Bürüt olarak 1 375 lira alırdı. 675 lira aylığı olan asistanın intibakının bürüt 1890 lira aylığa yapılması lâzımgelir. Dikkatinize arz ediyorum, 1 375 liralık tazminatlı tutar, tazminatsız olarak 1 890 liraya çıkarılmıştır. Şu halde eline daha az para geçmemesi gerekir. Eğer eline daha az para geçiyorsa onun intibakında bir uygulama hatası olması icabeder.

Ayrıca, genel olarak kanunun getirdiği bir prensip var. «Eski aylığımdan, eskiden aldığı paradan daha az bir para almayacaktır» diye. Bunun da mânası şu. Bir net maaşı vardır, onu

alacak. Böyle 472 gibi 229 sayılı kanunlara müsteniden bir tazminat veriliyorsa onu da alacak. Hem tazminatın hem maaşın net tutarı ne ise 657 sayılı Kanuna göre alacağı net aylıkla mukayese edilecek. Eğer 657 sayılı Kanuna göre alacağı net aylık diğerlerinden daha düşük ise aradaki fark ödenecektir. Binaenaleyh hiç kimsenin kanunen istihkak kesbettiği eski tutarlardan, eski miktarlardan daha az aylık alması mevzuubahis değildir.

Şimdi muhterem senatörler, Personel Kanununun uygulanmasına geçileli bir aydan pek az fazla zaman olmuştur, yani bir ay olmuştur. Böyle bir Reform Kanununun uygulanmasında 1 aylık süre fevkalâde kısa bir süredir, az bir süredir. Mühendislerimizin, yüksek mühendislerimizin, doktorlarımızın sabırsızlıklarını, endişelerini anlamak mümkündür ama, açıkça şunu beyan ettikten sonra yan ödemeler, fazla çalışma ücreti, işgüçlüğü, işriski, hem teknik personel için hem de sağlık personel için arz ediyorum; bu tazminatlarla ilgili - ki bunlar tazminat değildir yan ödemedir - bunlarla ilgili hazırlıklar tamamlanmak üzere ve Ocak ayı içinde Meclislere sunulacaktır. «Efendim, Marta kadar kanunlaşamaz» endişelerini işitiyorum. Benim kanaatimce Meclislerimizin salâhiyetli organları bu işin önemini düşünerek Başkanlık Divanlarıyla de görüşecek pekâlâ bunları zamanında Mart ayından önce kanunlaştırabilirler.

Şimdi bu şikâyet konularının arasında idarecilerin durumu da vardır. İdarecilerin durumunda valilerle kaymakamları birbirinden ayırmak lâzımgelir. Valiler için ek gösterge verilecek ve hiçbir vali eskiden aldığı maaşın altında bir maaş almıyacağı gibi görevine uygun şekilde bir ücret alır durumuna gelecektir. Ek gösterge uygulanacaktır. Kaymakamlar için de 10 yıllık ve daha fazla memuriyet hizmeti olan kaymakamların - hep bu kanunun sistematığı içinde konuşuyorum - 1, 2, 3 ve 4 ncü dereceden, derecelere atanmalarına bu kanun cevaz ver-

mektedir. Bu derecelere atandıkları takdirde de keza ek gösterge alacaklardır. Genç kaymakamların, 10 seneden daha az memuriyet hizmeti olan kaymakamların durumu ne olacaktır konusuna gelince; onların durumunun da diğer yan ödemelerle halledilmesi üzerinde çalışmalar yapılmaktadır ve bu çalışmalar gayet ileri bir safhaya gelmiştir.

Muhterem senatörler, sözlerimi bağlıyorum: içinde bulunduğumuz ortamda herkes, bilir bilmez, her işe karışır olmuştur. Ve herkes bilir bilmez her iş üzerinde, her konu üzerinde konuşur olmuştur. Açık rejimde bunu gayet normal addediyorum. Yalnız ilgililerden işin esası nedir evvelâ bunu öğrenmek zahmetine katlanmalarını istirham ediyorum.

Bir de sayın doktorlarımızdan, sayın mühendislerimizden şunu istirham ediyorum: Eski personel rejiminin müdafaa edilir bir tarafı yoktur. Eski personel rejiminin müdafaa edilir tarafı olmadığına göre - bunu uzun, uzun anlatmak mümkün, belki bütçe müzakerelerinde bunları arz edeceğim - yeni reforma sahip çıkmak lâzımgelir. Yeni reforma sahip çıkacak olanlar da doktorlarımız gibi mühendislerimiz gibi münevver arkadaşlarımızdır.

Hepinize saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar.)

SEDAT ÇUMRALI (Konya) — Bir sorum vardı...

BAŞKAN — Müsaade ederseniz efendim, gündem dışı konuşmalarda soru ve görüşme açılmıyacağını arz ederim.

SEDAT ÇUMRALI (Konya) — Gündem açılmış bulunuyor. Teknik ve idari memurların durumundan bahsedilmiştir. Yarın, dört gün sonra Adalet mekanizması felç olacaktır. Bu husustan da bir - iki kelime ile bahsederler mi? Lütfen.

BAŞKAN — Sayın arkadaşlar, bilgilerinize sunulması icabeden iki husus var, onları arz ediyorum. Yarın, Çarşamba günü 6 Ocak 1970 saat 15,00 te T. B. M. M. toplantısı vardır, arz ediyorum.

5. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Çanakkale Üyesi Ziya Termen'in Adalet Partisinden istifası.

BAŞKAN — İkincisi, bir müracaat vardır, tebliğ edilmesi icabediyor, arz ediyorum.

Cumhuriyet Senatosu Sayın Başkanlığına

Adalet Partisinden istifa ediyorum. Gerekli işlem yapılmak üzere, konuyu bilgilerinize arz ederim. Saygılarımla.

Çanak kale
Ziya Termen

BAŞKAN — Bilgilerinize arz edilmiştir efendim.

2. — *Erzurum Üyesi Edip Somunoğlu'na izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi.*

BAŞKAN — Gündeme geçiyoruz. Acele bir izin tezkeresi ile bundan sonraki gündemimizi ilgilendiren bir teklif vardır, arz ediyorum:

Genel Kurula

Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Edip Somunoğlu'nun mazeretine binaen, 8 . 12 . 1970 tarihinden itibaren 15 gün müddetle izinli sayılması Başkanlık Divanının 28 . 12 . 1970 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet yüce tensiplerinize arz olunur.

Tekin Arıburun

Cumhuriyet Senatosu Başkanı

BAŞKAN — Tezkerede okunduğu şekilde Sayın Somunluoğlu'nun izinli sayılmasını tensiplerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim.

3. — *Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, gündemde bulunan denetimle ilgili konuların sonuçlandırılabilmesi için Genel Kurulun Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri saat 10,00 - 13,00 ve 15,00 - 19,00 arasında toplanmasına ve her çalışma günü gündeminde denetim, yasama ve sair konularla ilgili maddelerin tam olarak yer almasına dair önergesi.*

BAŞKAN — Sayın Atalay'ın gündemle ilgili bir önergesi var, okutuyorum:

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulu 1 Kasım 1970 tarihinden bu yana denetimle ilgili bir iş, yasama yetkisi ile ilgili bir konu sonuçlandırabilmiştir. Gündemde denetim yetkisinin yerine getirilmesi ile ilgili konular çoğalmakta ve sıra beklemektedir. Denetim yetkisi ile ilgili işlerin zamanında, yani biran önce görüşülebilmesi ve yasama ile ilgili konuların so-

nuçlandırılabilmesi için Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun alışageldiğimiz çalışma gün ve saatlerinde değişiklik yapılması zorunludur. Şifahen arz edeceğim diğer sebeplere binaen,

A) Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun Salı, Çarşamba, Perşembe günleri saat 10,00 - 13,00; 15,00 - 19,00 da toplanıp çalışmasını,

B) Cumhuriyet Senatosu gündemlerinde denetim veya yasama ile ilgili ve diğer konuların tam olarak ve her çalışma günü gündemde yer almasını saygılarımla teklif ederim.

Kars

Sırrı Atalay

BAŞKAN — Efendim, önerge okundu, usule mütedairdir. 58 nci maddeye göre muameleye koyacağım, lehte ve aleyhte söz veriyorum. Taktir sahibi görüşecek mi efendim,

SIRRI ATALAY (Kars) — Evet.

BAŞKAN — Buyurunuz.

SIRRI ATALAY (Kars) — Cumhuriyet Senatosunun sayın üyeleri, Cumhuriyet Senatosu gündemlerinde mevcudolan işler her gün biraz daha çoğalmaktadır. Fakat bir gerçektir ki, bazı zamanlar «yasaların görüşme müddeti dolmuştur» diyeceğiz, veyahut Millet Meclisine gitmesi bir çok zaman alacaktır. Bu sebeple hataları seçik, ve aydınlık olarak, göz önünde tutulmasına, seçilmesine rağmen; bile bile zaman ve gecikme unsurları göz önünde tutularak ve bir kenara itilerek, kabul zorunluğunda kalacağız, kahyoruz. Bu sebeple rahat bir çalışmaya ve fakat üyelerin devam şartı da göz önünde tutulmak üzere, alışlagelmiş olan Cumhuriyet Senatosu çalışmalarında değişiklik zorunludur. Ya doğru dürüst yasalar çıkaracağız, yahut da denetim görevimizi gereği kadar yapacağız, yahut Parlâmento olarak «işte biz buyuz, bu kadarız» diye kamu oyununda kendimizi göstereceğiz.

Çocukların evcik oynadıkları gibi bir Parlâmento çalışması mümkün değildir. Ya çalışılır, ya çalışılmaz. Ya çalışmaya alışılır veyahut alışılmaz. Ciddî bir çalışmaya Parlâmentonun gitmesi, bugün ülkenin içinde bulunduğu bunalımların bâzılarına da yol gösterebilir ve berraklığa kavuşturabilir. Bu bakımdan çoğu kere birbirimizle yarışırız, bir teklifte bulunulduğu zaman, özellikle çoğunluk par-

tisinden «sabahlara kadar çalışalım, görüşelim» denir. Bunu söyleyenleri biraz sonra yerlerinde bulamazsınız. Ama bir yasanın veyahut bir denetim görevinin lâyiki veçhile görüşülmesi için iki kelime konuştuğunuz zaman «saatlerce konuşuyorsunuz» diye sizi ikaz ederler ve konuşturmamak için de çalışırlar. Demokratik ülkelerde yasama organlarında konular beş kere görüşülür ve bir konu saatlerce, günlerce görüşülür. Demokrasi bu, yasama organları bu. Biz uzun zaman görüşmiyeceğiz, uzun zaman yan çizeceğiz, uzun zaman sürüncemede bırakacağız, ama Asyalı zihniyeti ile konular sıkışıp geldiği zaman da, o sırada da binbir tane mazereti bir araya getirip üstünkörü görüşmeler ve yarım yamalak kanunların çıkarılmasına da göz yumacağız. Bu sebeple çalışmalarımızı vaktiyle yapmaya mecburuz ve biraz çalışalım düşüncesiyle, denetimle ilgili görevleri de yerine getirmek şartıyla bu önergeyi vermiş bulunuyorum. Zaten bir şey de kalmadı, 20 gün çalışılacak, ondan sonra Bütçe gelecek. Ondandan sonra çok çalışmış, çok uğraşmış, çok yorulmuş yasama organı üyeleri olarak bir Şubat tatili. Ondandan sonra da meclislerin bir kanadının seçim dolayısıyla çalışmalarına ara vermeleri, yoklama şu bu girecek ve hiç çalışmadan bir yasa yılını kapamış olacağız. Hiç olmazsa şu Ocak ayında çalışmayı temin için meclislerin Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri saat 10 ilâ 19 arasında, iki saatlik bir yemek ve dinlenme tatili dışında, çalışmasını teklif ediyorum.

Ümit ediyorum ki, bu çalışma şekli için aleyhte oy kullanılmaz ve ümedediyorum ki, bunun dışında daha sağlam bir düşünce prensibi ile çalışmayı getiren görüş varsa, hep beraber onunla da olurum. Hep beraber onunla olalım, ama eğer bir çalışma istenmiyorsa, eğer denetim görevleri savsaklanmak isteniyor ise, eğer yasaları da yine rasgele çıkarmak itiyadına, o alışkanlığımızın rahathına - tatlı rahathına - tekrar gitmek istiyor isek, reddedersiniz olur biter.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Atalay, önergenizin (b) fıkrasında bir nokta var: «Cumhuriyet Senatosu gündemlerinde, denetim ve yasama ile ilgili ve diğer konuların tam olarak ve her ça-

alışma günü gündemde yer almasını.» istiyorsunuz. Bununla kasdınız?

SIRRI ATALAY (Devamla) — Arz edeyim. Yani, daha önce Başkanlıkla aramızda bir anlaşmazlık çıktı, görüşümü ve önergeyi Başkanlık ayrı bir şekilde yorumladılar. Şunu ifade etmek istiyorum. Sözlü soruların, Salı günlerine munhasır olmak üzere, gündemlerde yer alması itiyadını edinmiş bulunuyoruz. Gündemlerde sözlü soru, genel görüşme, Senato tartışması gibi görüşülmesi gereken her hangi bir husus var ise, gündemlerde tam olarak yer almasını istiyorum. Onu ifade ettim ve bir madde olarak açıklamış bulunuyorum.

BAŞKAN — Yani kanunlar da dâhil, usul gereğince yapılmasını istiyorsunuz.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Evet. Yani, gündemlerde görüşülmesi gereken bütün hususlar gündemde yer alsın.

BAŞKAN — Yer alsın ve görüşülsün isteniyor.

Aleyhte söz isteyen var mı efendim? Buyurun Sayın Tuna.

CAHİT ORTAÇ (Bursa) — Sayın Atalay bıraksalardı, Ziraat Odaları Kanununun bir maddesini görüşmüştük, çıkarmıştık.

AHMET NUSRET TUNA (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar, birkaç defa da, daha evvel ifade ettiğim gibi, çalışmaktan ve murakabeden kaçacak bir halimiz yok, bir kararımız da yok. Hakikaten, elimizden geldiği kadar çok mesainin taraftarıyız ve reylerimizi de bu sahada kullanacağız.

Yalnız, benim itiraz etmek için söz aldığım husus şu: Muhterem arkadaşlar, bir üye arkadaşımız diyor ki; «Salı, Çarşamba, Perşembe günleri sabahleyin 10,00 da başlayalım, 19,00 a kadar hizmet görelim.» Bu, bir teklif. Şimdi de 19,00 a kadar hizmet görüyoruz. Fakat muhterem arkadaşlarım, parlamenterler malûmlarınız olduğu veçhile, gruplarda mesai görür, komisyonlarda mesailer görür. Öğleden sonraya konmasının sebebi de sabahleyin bu hizmetler görülsün, öğleden sonra umumiyetle müzakere edilsin. Ben yine bu görüşün aleyhinde fikir dermeyan etmiyorum. Benim ricam şu; bizim bu kabil işleri halletmek için bir Danışma Kurulumuz var, Başkanlık Divanı var. Başkanlık Divanına partilerin temsilcileri de iştirak ediyor.

Bir Danışma Kurulumuz var, her grupun temsilcisi geliyor. Bu arkadaşımın teklifinin Danışma Kuruluna havalesini, orada Başkanlık Divanının ve gruplar temsilcilerinin mevzuu âriz âmik tetkik etmesini, Senatamızın en isabetli çalışma şekli hangisi ise onu tesbit eylemesini teklif ediyorum.

Sayın Sırrı Atalay'ın teklifinin Danışma Kuruluna gönderilmesi, orada karara bağlanması o kararın Genel Kurula sunulması ve Genel Kurulun vereceği karara göre mesainin tanzimini rica etmekteyim. Bu hususta bir önerge verdim. Kabulünü rica ederim.

Teşekkür ederim.

SIRRI ATALAY (Kars) — Bir hafta içinde gelmek kaydıyla iştirak ederim.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Hep şarh.

SIRRI ATALAY (Kars) — Tabii.

BAŞKAN — Şimdi, Sayın Tuna'nın teklif etmiş olduğu husus, bir hal tarzıdır.

SIRRI ATALAY (Kars) — Bir hafta içinde cevap gelirse.

BAŞKAN — Bu itibarla, kayıtsız, «en kısa zamanda» diyelim, müddetle tahdidetmiyelim. «En kısa zamanda» diyelim Sayın Atalay. Eğer iştirakiniz varsa muameleye koymayalım.

SIRRI ATALAY (Kars) — Olur.

BAŞKAN — Teşekkür ederim, muameleye konmayacak. Danışma Kurulunda görüşülecek.

6. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği Kanununun bâzi maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarisının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet, Tarım ve Bütçe ve Plân komisyonlarından 5 er üye alınarak kurulan Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/333; Cumhuriyet Senatosu 1/1144) (S. Sayısı : 1476) (1)

BAŞKAN — Şimdi, daha evvel başlamış olduğumuz Ziraat Odaları ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği kanun tasarisının, verilmiş öncelik kararına binaen, yarı kalmış görüşülmesine geçiyorum.

Söz, Sayın Fikret Gündoğan'da idi. 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği Kanununun bâzi maddelerini değiştiren 1 nci maddesi ile değiştirilen 4 ncü maddesi üzerindeki görüşmeye devam ediyoruz.

Sayın Fikret Gündoğan'da söz, buradalar mı efendim?

FIKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bu kanun üzerinde konuşmalarım her seferinde bir sebeple yarıda kalarak, bir hafta sefere aktarıyor. O bakımdan her seferinde eski konuştuklarımın bir özetini yapmak zorunda kalıyorum. Ama öyle anlıyorum ki, bu da vakti fazlaca alıyor. O iti-

barla bu sefer özet vermeden kaldığım yerden - herkes oradan takibediyormuş gibi - sözüme devam edeceğim.

Sanıyorum ki, tarımda bugün hâkim olan düzenin bir köşesine, özellikle tarımsal verimi artıracığı iddia edilen, Adalet Partisi politikasının bu kanunda yerini bulan maddeleri ile bir türlü kuvveden fiile çıkmıyacağını söylemek üzere idim. Ve bu tarımda makinalaşmanın bugünkü düzen içinde verimi artırıcı bir etken olarak kullanılmasına imkân olmadığını da arz etmiştim.

Küçük işletme yapısındaki tarım birimlerinin bugünkü düzen içinde traktör veya ekipmanlarına kavuşmasına kredi düzenimizin müsaidesiz olmadığını da belirtmiş idim. Ve bunun munhasıran Adalet Partisinin iktidara gelmesinden beri takibedilen bir uygulama olmadığını, çok eskiden kalma bir düzen olduğunu ama, çok eskiden beri uyguladığı halde tarımda makinalaşmayı, dolayısıyla verimi sağlayıcı olmadığını sabit olduğu halde hâlâ takibedilmesi ve bu kanunun da o politikaları yürütecek bir teşekküle hayat vermek için getirildiğinin söylenmesinin doğru olmadığını ifade etmiştim.

Kaç dönümün bir traktör almak için lüzum geldiğini de ifade etmiştim. Bu vaziyet karşısında Türkiye'deki tarım işletmelerinin boylarıyla traktör alma imkânı arasındaki ilişkinin ne olduğunu da ifade etmiştim.

Şimdi değerli arkadaşlarım, yine sanıyorum ki, bizim için bu kanunun çok iyi ellerde, taraf-

(1) 1476 S. Sayılı Tasarıya 10 . 12 . 1970 tarihli 11 ncü Birleşim tutanağına bağlıdır.

sız kişilerin yönetiminde iyi sonuçlar vereceğini bir konuşmamdan sonra Ziraat Odaları Genel Sekreterliği yahut Sekreterliği mevkiindeki bir arkadaşımın vaadine dayanarak söylüyorum; bir ferahlık getirici unsur olarak bakıyorum. Ama, ifade de etmiştim, bizim gözümüzde tarım ve bilhassa tarımsal bünyenin köklü bir düzen değişikliğine tabi tutulması için en önde kooperatifçilik düzeninin tarıma hâkim bir işletme biçimi haline getirilmesine taraftar olduğumuzu da anlatmıştım. Teferruata girmek istemediğimi de belirtmiştim. Ve bu kanunun giderek Türkiye'de bütün tarımda, genel kooperatif ilmi getirmeye önder olacak bir kanun olmasını da arz etmiştim. Yoksa bugünkü bünyesi ile ve bugünkü tatbikatı ile ve yahut bugünkü gayeleri ile kanunun bir büyük düzen değişikliği getirme aracı olmadığını da söylemek, zait olmayacaktır, demiştim.

Traktör ithalinin hangi safhalardan geçtiği ve bu ithalât sebebi ile de Türk tarımına girdi olarak kullanılan traktörlerin fiyatlarındaki artışın nasıl olumsuz tesirler yaptığı uzun uzun sayılıp dökülmeye değer. Ama, görüyorum ki; ne Genel Kurulda ne de hattâ kamu cyunda bu konu ile yakından ve canlı ilgi mevcut değil. Burada sadece zabıtlara geçsin diye bâzi sözler söylemek birkaç zamandan beri yaptığımız tecrübe ile sabit olmaya başladı. Biz de yavaş yavaş bir fehva iktizası işte; «o sana uymazsa sen ona uy» kabilinden kısa değinmelerle iktifa edeceğiz.

Hakikaten özel sektör eli ile ithalâtın ve çeşitli ithalât firmalarının çok çeşitli taraktör getirmesi sureti ile Türk tarımında husule gelen makina kargaşasının Türk tarımına büyük yük olduğunu bilmiyen yok gibidir. Sonradan Türk tarımında, bizim daima savunduğumuz gibi, düzen değişikliğinin ve kalkınmanın en önemli olanağı yerli sanayiden, ağır sanayiden veya makina yapımı sanayiinden beslenen ziraat âlet ve onların tarım girdisi olarak kullanılması şeklindeki görüşümüz uygulanacağı yerde başka bir yöntem takibedilmiş, bugün doğrudan doğruya traktör ithali yerine Türk sanayiine belli istikamete sevkeden ve Türk sanayiinin bir nevi çıkmazı haline gelen montajcılık sistemine geçilmiş ve Türkiye'de birkaç firma Türkiye dış ticaret dengesini esash surette bozan mon-

taj sanayiini geliştirmişler ve bugün Türkiye'de montajcılık biçiminde yürüyen bir tarım âletleri sanayii oluşagelmıştır. Tabii birçok menfi etkileri yanında bu montajcılığın yerli sanayii kurmaya mâni olduğundan başka çok pahalı bir sanayi olduğu ve son devalüasyon kararlarından sonra tarımda üretilen malların ihracatı ile elde edilen dövizlerin 12 lira gibi bir pariteye bağlanmış olması, buna mukabil bu dövizlerin ithalâtçıya 15 liradan satılması sonunda tarımın aleyhine işliyecek bir sistemi koymuş oluyor. Gayet basit bir hesap; tarım ürünlerini satacaksınız, kazandığınız döviz götürceksiniz Merkez Bankasına 12 liraya satacaksınız, sonra Merkez Bankası tarım araçlarını imal eden montajcı fabrikalara ya da doğrudan doğruya ithal eden firmalara bu dövizleri 15 liradan satacak. Traktörü 15 liralık dövizle getireceksiniz, sattığınızı 12 liralık dövizle satmış olacaksınız, 3 liralık fark da tabii ki, tarımdakinin sırtına binecek. «Efendim, böyle söylüyorsunuz... Bu işte; ülkedeki fiyat artımını, fiyat istikrarsızlığını önlemek için yapılmış bir tedbirdir, talebi böylesine bir kısma gidiyoruz ve bu itibarla böyle yapıyoruz» diyecskiler. Ama, görülüyor ki; - spektaküler olsun diye söylemiyorum lâf dönüyor dolaşiyor Türkiye'de tarımda çalışanların üzerinde; özellikle iktidarlar, diledikleri gibi onların aleyhine olmak kaydıyla, her türlü tasarrufu yapabiliyorlar. Yani, eğer tâbir kaba gelmezse, şu veya bu bilmem ne Mehmet nöbete hesabı, Türkiye'de ne yapılıyorsa dönüyor dolaşiyor tarımda çalışanların sırtından çıkarılıyor. Ürünü ucuz satacak, girdisini pahalı alacak. E, bu, insaf ile telifi kabil olan bir politika değildir. Biz gayet yumuşak lisan ile de söylesek bu böyle, daha sert de söylesek bu böyle. Bu taa tarımdakilerin, bu kanunla sanmıyorum, daha da ileri giderek, hakikaten kendi durumlarının bilincine vardıkları zaman; ya da açıkca söylüyorum bizim gibi, o bilincin önüne düşen, o kütleye, bu memleketin diğer sınıfları zümrelerin gibi hak sahibi tanıyan iktidarların önderliğinde kurtulmaları mümkün. Yoksa şu veya bu mali tedbirle iktisadî düzenlemeye gitmek belki mümkündür; ama bu tedbirlerden kimin yararlandığının kimin zararlandığının gözden kaçırılmasına imkân yoktur. Bugün, biraz evvel arz ettiğim, döviz paritelerinin ta-

rimsal ürünlere ve tarım dışı faaliyetlere ayrı ayrı tesbitinden Türk köylüsünün kayıplarının âzametini idrak ettikleri gün gelecektir demekle iktifa ediyorum. Çünkü, bence büyük haksızlık.

Tarım da makinalaşmada bu olumsuz gidişi başka birşeyle de ifade edelim. Şimdi, fiyat traktörlerini monte eden bir firmanın devülüş-asyon veya başka sebeplerle fiyat artışlarından müteessir olduğu gerekçesi ile fiyat traktörlerinin montajını durdurduğuna dair bir haberi gazetede okudum. Bu, belki de birden bire bir istihsal aracının Türkiye'de yokluğunun çekilmesi, giderek arzın azalması ve binnetice fiyatların yükselmesi gibi bir sonuca varır; ama belki montajcılar da Türkiye tarımında bu yolun çıkar yol olmadığını kendi hareketleri ile söyleyerek iktidardakilere başka bir politika takibedilmesi gereğini yahut zorluğunu verebilirler. Bu bakımdan olumsuz karşılamıyorum.

Verimliliği sağlamak meselesinde başka bir konuya da değinmek isterim. «Türkiye'de tarımsal alanda çalışanlarla tarım dışı alanlarda çalışanların emek verimlilikleri 1/5 dir» diyen tarım odaları, tarım mühendisleri ve tarımla uğraşan bilginlerin ortaya koydukları bir gerçekçi rakamdır. Yani daha fazla izahata gerek olmayacak kadar sarih bir rakamdır bu. Tarımda çalışanların, emekleri geçenlerin durumları bugün hiçbir şekilde bir düzene, hukuksal bir düzene bağlı değildir. Tarımda çalışanların haklarını koruyacak bir kanun yoktur. Her zaman bu kürsülerden tarım - iş kanununun çıkarılacağı va'dini duyarız; fakat bir türlü gelmesine ve onun bu kürsülerde enine boyuna tartışılmasına şahit olamayız. Dileriz ki; eğer sayın iktidar, verim artırıcı bir politika güttüğünü iddia ediyorsa tarımda daha verimli çalışmanın ya da, başka bir deyimle, emeğin verimliliğinin artırılmasında çok büyük tesiri olacağını sandığımız, tarımda emeğin korunmasını kapsıyan bir Tarım - İş Kanunu zorunludur. Elbette bu verimlilik konusunda çok önemli bir girdi olan ve hakikaten sayın bakanın ve başka mesullerin birçok zamanlar bu kürsülerden ifade ettikleri gibi gittikçe gelişen bir girdinin, kullanılması gittikçe artan bir girdinin, suni gübrenin önemi inkâr kabul etmez, daha doğrusu önemi

ihmal edilemez. Ama gelin görün ki, Türkiye'de suni gübre üzerine söylenecek belki haftalarca bitmiyecek söz vardır. Suni gübrenin faydaları vesairesi bir tarafa suni gübre düzeni Türkiye'de bozuktur ve tarımda çalışanlar aleyhine işlemektedir.

BAŞKAN — Sayın Gündoğan, daha evvel konuşmaların 20 şer dakika ile kısıtlanmasına dair bir önerge kabul edilmiş. Gerçi grup adına konuşuyorsunuz, sizi bağlamaz ama dikkate almanızı rica edeceğim.

CHP GRUPU ADINA FİKRET GÜNDOĞAN (Devamla) — Olur efendim, anlaşıldı, peki. Bu gübre rejiminde önemli olanı yine kredi düzeninin gübre rejiminde de uygulanmasıdır. Verilen gübre kredide takip edilen barem sistemine bağlıdır. Bunu da söylemeğe mecburum; gübrenin önemini idrak etmiş bir partinin mensubu olarak konuşuyorum, 1962 lerde ilk defa Türkiye'de borç karşılığı yani kredi ile gübre vermek usulünü getiren bir partiyiz. Ama biz düşüncemizin, felsefemizin gereği o gübreyi borç olarak verdiğimiz köylünün bunu aldıktan sonra toprağına atmasını sağlayıcı teklifler de getirmiştik. Hele gübre fiyatlarının önemini bildiğimiz için o zamanki kararlarımızla munhasır ithalâtçı olarak bir devlet müessesini, sanıyorum Zirai Donatım Kurumunu, irae etmiştik. Bunun üzerinde münakaşa yapılabilir, suiistimal olmuş olabilir yahut olduğu iddiasında bulunulabilir, -bu isbatı kolay olmıyan bir şeydir, ama Türkiye'de gübrenin huduttan girişiyile ya da gübre hammaddesinin huduttan girişiyile çiftçinin tarlasına girişine kadar bilinçle takip edilebilecek bir düzenin öylesine bir usul ile kurulması mümkündür tecrübesi idi. Ama Adalet Partisi İktidarı gelir gelmez, yanılabilirim, çünkü yalnız iktidarlar tek başına çalışmıyorlar, hâkim güçlerin tesirleri çok oluyor, gübre ithalâtında bir serbestlik sistemi, rejimi getirdi. Şimdi, gübre çeşitli kimseler tarafından çeşitli nisbetlerde getiriliyor. Yerli gübreleri yapan müesseselerimiz var, elbette ben biliyorum, bu gübre hakkında konuşurken sayın bakan «şu kadar gübreden bu kadar gübreye eriştik, bu kadar gübre kullanırken bu kadarını getirdik, bu kadar fabrika yaptık» diyecek gayet tabii Bundan tabii ne var? Yapılmadı diyen yok. Ama, biraz evvel arzettiğim gibi, gübrenin fi-

yatları, cinsi, dağılımı, tarlaya gidışı veya gitmeyışı, krediyle verilışı veya verilmeyışı, velhasıl tarımda verim artırıcı unsur ya da hiç değilse maliyet düşürücü unsur veya maliyet yükseltici unsur olarak nazarı itibara alındığı takdirde üzerine bina edilmiş hususi bir politikayı gerektirir önemdedir. Tabii gübrenin Türkiye'de ne kadar az kullanıldığı...

BAŞKAN — Sayın Gündoğan, sadetle ilışkisini de kurarsanız anlamamız daha kolay olacak.

FİKRET GÜNDOĞAN (Devamla) — Neyin efendim?

BAŞKAN — 1 nci madde üzerinde görüşüyoruz. Birinci madde ile değiştirilmek istenen ilgili kanunun 4 ncü maddesi üzerindeyiz. Yani üyelik sıfatından bahsediyor, çiftiçiyi tarif ediyor.

FİKRET GÜNDOĞAN (Devamla) — Binaenaleyh bu kanunla üye olduğu Ziraat Odasının takibedeceği tarım politikasında gübre konusu gerekli şekilde düzenlenmemiş olmak bakımından üye olacak çiftçilere buradan hitabediyor ve uyarıyorum. Orada, Ziraat Odalarını bu gübre politikasına, iktidarları eğilmeye mecbur etmelidir. Gübre politikasını öyle düzenlenmesini istemelidir ki, kendisinin ürettiği üründe hem bol kullanılmasını, hem kredi ile kullanılmasını, hem ithalâtçı, aracı, dağıtıcı, karaborsaya düşürücü unsurlardan arınmasını ve Türkiye topraklarına daha fazla gübrenin atılmasını sağlayıcı diğer teşvik tedbirlerinin bu odalar vasıtasıyla işlemlerini bilmelidir, Türk köylüsü diyerek eğer makbul buyursanız bağlamış olayım.

Değerli arkadaşlarım, bu kanunda önemli bir eleştiri konusu da şudur : Türkiye tarımında zaten yoktur, bu kanunda da hiç nazarı itibara alınmamıştır ve bu kanunda da hiçbir şekilde, biraz sonra söyleyeceğim, hususun nazarı itibara alınmadığını, geçen gün bu kürsüden grupumuza mensup bir arkadaşımızın beyanları ile de, ilişki kuracağım.

Bu kanunda ve Türk tarımında asıl eksik olan şey koordinasyondur. Birçok müesseseler vardır Türkiye'de, resmî - gayriresmî, hepsi de tarımla uzaktan yakından ilgilidir, hepsinin üzerinde bir görev vardır ama hiçbirinin diğerinden haberi yoktur. Korkunç bir dezenteğrasyon

vardır, tâbir caizse, dağılmış. Muhtelif müesseselerin salâhiyetleri, yetkileri, güçleri, vazifeleri vardır, tarımsaldır bu vazifeler, güçler, yetkiler ama aralarında hiçbir beraberlik ve koordinasyon yoktur. O itibarla herkes bir şey yapıyor ve tarımın bundan istifadesi, herkesin bir şey yaptığı, mâkul ve şuurlu olmadığı için hemen hemen hiç mesabesinde. İşte bu koordinasyonsuzluk yahut dezenteğrasyonun en mükemmel örneğini bu kanunda görüyoruz.

Bu kanunu yapanlar daha vaktiyle kanunun işlemleri için gerekli malî imkânları bulmak bakımından birçok müesseseleri mecburiyet altına sokmuşlar. Bütçeyi mecburiyet altına sokmuşlar, Ziraat Bankasını mecburiyet altına sokmuşlar, şunu sokmuşlar, bunu sokmuşlar, üyeyi sokmuşlar. Bu arada borsalar ve saire gibi müesseseleri de sokmuşlar. Borsalardan para alınır, alınmaz, aralarında bir münasebet vardır - yoktur... Bunlar daha çok önemsiz ayrıntılardır. Ama önemli olan bu kanunda, o maddede dahi kendisini açıkça gösteren birleşiksizlik, dezenteğrasyon, kopukluk ve parça parça birbiriyle bağdaşması veya toplanması mümkün olmayan birtakım müesseselerin ve o müesseselerin yetkilerinin bir araya gelmesinden medet umma zihniyetidir, tenkide şayan olan. Ve o bakımdan arkadaşım kalkmış işte tarım odalarına borsalar para vermesin ve saire gibi lâf etmiş olursa siz bunu bir fırsat, ganimet bilerek, işte bak Halk Partisi Grubu olarak ne söylüyor, üye olarak ne söylüyor demeye kimsenin hakkı yoktur. Benim kanaatimce arkadaşımın değinmek istediği şey bu kargaşadır. Ama dediğim gibi almır - verilir münakaşası teferruattır bizi grup olarak çok candan ve yakından fazlaca ilgilendirmez, bir kurumu diğer kurumun lehine ve aleyhine tutmak, tutmamak gibi küçük bir politika hesabı içine de girmeyiz. Şu kadarını da söyleyeyim ama bu dahi dezenteğrasyonu göstermeye yeter bir delil olması bakımından dikkat çekicidir.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, anlaşılıyor ki, halkın daha fazla kullanılmasından rahatsız olunabilir. Daha söyleyeceklerimiz olacaktır, şimdilik ben keseyim başka arkadaşlarım da gelsinler, konuşsunlar. Başka maddelerde söz almak kaydıyla beni dinlediğinizden dolayı teşekkür eder, saygılarımı sunarım efendim.

BAŞKAN — Söz sırasına kayıtlı olan arkadaşları okuyorum : Lûtfi Bilgen, Yılmaz Mete, Sırrı Atalay, Sadık Artukmaç, Rifat Öztürkçine, Ömer Ucuza.

Şıra Sayın Lûtfi Bilgen'de, buyurun.

LÜTFİ BİLGEN (İçel) — Sayın Başkan, sayın senatörler; görüşmekte olduğumuz Ziraat Odalarının bâzı maddelerini değiştiren kanun teklifinde 1 nci kısımda bir paragrafta çiftçinin tarifi yapılmakta ve kısaca şöyle denilmektedir : «Bu kanunun uygulanması bakımından ekim, dikim, bakım, üretme, yetiştirme ve ıslah yollarıyla yahut doğrudan doğruya tabiatın istifade etmek suretiyle bitki, orman ve hayvan ürünlerinin elde edilmesine, bu ürünlerin yetiştiricileri tarafından işlenip değerlendirilmesine, muhafaza ve pazarlanmasına çiftçilik denir.»

Burada hakikaten geniş anlamı ile çiftçilik tarif edilmekte. Fakat, şimdiye kadarki tatbikatında gördüğümüz gibi, Ziraat Odalarının hiçbir kademesinde çiftçilerin bu ihtiyacı, maalesef, temin edilememekte. Âdeta bugün Ziraat Odalarına ödenmekte olan aidatlar bir nevi ziraat vergisi gibi olmakta. Eğer köylünün bankadan alacağı birkaç yüz liralık kredi varsa bu makbuzu kestirilerek bankaya ibraz edilmeden kredi verilmemekte. Zirai Donatımdan eğer bir ödüng gübre alacaksa, vâdeli gübre alacaksa bunlar için işlem görmekte, öbür taraftan çiftçinin esas derdi olan meselelerle maalesef ilgilenememekte.

Onun için Ziraat Odaları başlangıçtaki niyetin bütün iyiliklerine rağmen maalesef hedeften saptırılmış, her ilçe ve ilde birkaç memur besleyen, birkaç kâtime maaş temin eden, bâzı kimselerin politik yatırımlarına zemin sağlayan ve üst kademede de Anayasanın emrettiği hedeflere aykırı bir propagandaya alet olan bir birlik mahiyetine gelmiş bulunmaktadır.

Bir defa, Ziraat Odaları kanununun teklif ettiği tarife göre, ziraatçıların bundan ne anladıklarının anlaşılması için geçenlerde Antalya'da toplanan bir bölge toplantısında alınan temenniden bir pragraf okuyacağım: Toplantı şu : 20 Aralık 1970 Pazar günü saat 10,00 da Antalya'da yapılacak Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Güney - Anadolu Bölge Toplantısına Antalya, İçel, Adana, Hatay, Gaziantep ve Maraş vilâyetleri ile onlara bağlı ilçelerin Ziraat

Odaları yöneticileri ve il temsilcileri davet olunmuştur. Bir davet de bize gönderdiler. Orada, yapılan temennilerden bir tanesini okuyacağım ki, çiftçi bu Ziraat Odalarından ne beklemektedir onu anlatmak için. «Güney - Anadolu bölgesinin tarım ürünlerinin çeşitli meseleleri üzerinde düşünceler, teklifler ve temenniler» - Bir paragrafını okuyorum - «ürünlerin yetiştirilmesi ve problemlerinin hallinde yeni projeler, maliyetlerin düşürülme çareleri ve girdilerde indirimli politika tatbikatı, kredi uygulamalarının ıslâhı ve kaynaklarının genişletilmesi ve yeni usullerin denenmesi, fiyat hareketlerinin organizasyonu, taban fiyat mekanizmasının geliştirilmesi ve fiyat garantilerinin bütün ürünlere teşmili, ambalâjlama, nakliye ve pazarlama imkân ve müesseselerinin reorganizasyonu ve tüm ürünleri kapsaması.»

Çiftçi, bu teşkilâttan bunları beklemektedir. Kendi bölge toplantılarında da bunu temenni olarak getirmektedir. Fakat ne yazık ki, Ziraat Odaları senelerden beri içinde bulunduğu tatbikat dolayısıyla bunların hiçbirisine cevap verememekte, hattâ oraya yönelmemekte bile. Nitekim, bunun canlı bir delilini Mersin'de bütün narenciyecilerin birlik oldukları bir kooperatifin idarecilerinden aldığım bir telgraftan da okumak mümkün. Derki burada; «kanun teklifinde çiftçinin tarifi yapılır. Çiftçiler toplanırlar, temennilerde bulunurlar. Güney bölgesinde bütün Türkiye çiftçileri her toplantıda bunları dile getirirler. Ne pazarlama ile, ne kredi artırmakla ve saire ilgilenmezler maalesef, ilgilenmezler. Hiçbir etkisi yoktur, yetkileri yok. Kanun burada birtakım vazifeler yüklüyor Ziraat Odalarına fakat tetkik ettim, baştan sona kadar, hiçbir noktasında bir tek satırla bir müeyyide yok. Müeyyide olmayınca çiftçilerin alt kademede meydana getirdikleri istekleri yukarıya doğru çıka, çıka nihayet genel merkeze geldiği zaman, birlik genel kurullarında istekleri tamamiyle ters dönmektedir.

Meselâ, birkaç sene evvelki birlik genel merkez toplantısında bulunanlar hatırlarlar, Ziraat Odalarının bütçelerinden kesilen % 10 larla meydana gelen ki - kanunda öyle söyler - birlik bütçesi âdeta bir israf içerisinde harcanmakta, Anayasanın emrettiği yönün zıddında propaganda için kullanılmaktadır. O zamanki 70 bin dö-

nüm arazi sahibi bir genel başkan, Toprak Reformunun da, bugün A. P. nin üzerinde titredığı Ziraat Reformunun da aleyhinde olmak üzere bir kitap neşreder, bu kitabın parası da Ziraat Odaları Birliğinden çıkar ve bu kitap Türkiye'deki çiftçilere dağıtılır, Ziraat Odaları eliyle.

Toprak Reformu aleyhinde yazılmış olan bu kitap, A. P. nin - tekrar söylüyorum - bugün üzerinde titredığı Tarım Reformunun da aleyhinde olacak şekilde tertibedilmiştir.

Niçin böyle oluyor? Fukara çiftçiler alt kademedede birtakım istekler yapıyorlar fakat yukarıya doğru tırmanıp gelemediklerinden genel merkezde istekleri tamamiyle ters dönüyor. Türkiye'de iktidarda ve muhalefette bulunan bellibaşlı iki büyük partinin isteklerinin, tam ters bir yönde, propagandası için bu birlik vasıtası ile kitap neşredilmektedir.

Bu telgrafta derler ki; «Narenciye ihracatımızı Mersin Narenciyeciler Kooperatifi vasıtası ile bugüne kadar serbest döviz sahalarına yapmış bulunuyoruz. Ve halen de devam ettirmekteyiz. Stop. Ancak bu pazarlara; İspanya, İtalya ve Maraka'dan gelen bol miktarda narenciye yüzünden fiyatların düşmesi sebebiyle elimizde bulunan bol miktarda narenciye mahsullerimizi ikili anlaşmalı memleketlere, Ticaret Bakanlığımızca ayrılan kontanjon dâhilinde, satmak mecburiyetindeyiz. İkili anlaşmalı memleketlerin temsilcileri ve bazı şirket grupları bu satışları kendi menfaatlerine istismar etmektedir. Milli servetimizin şahsi menfaatlara heder olmasından kurtulması için ihracatımızın Batıya olduğu gibi Doğu memleketlerine de satışlarının yapılmasını NARKO Kooperatifi kanalı ile realize edilemesi imkânlarının sağlanmasını arz ve istirham ederiz.» Kooperatif adına, iki imza. Mahir Çiftçi, Kemal Saraoğlu. Bunlar da aynı partilere mensup kişiler.

Hakikaten başlangıçta Almanya'da iyi para eden narenciyeler bir müddet sonra bilhassa bizim Mersin limonlarının cahsedilen memleketler İtalya, İspanya ve İsrail'e araya girmesi ile fiyatlar düşmektedir. Fakat biz mutlaka döviz temin edeceğiz diye müstahabımızı, üreticimizi illâ malını oraya satacağın diye zorlaktayız. Halbuki, bu arada Doğu bölgeleri gayet güzel fiyat vermektedir. Bu sı-

kırlıktan çiftçiyi kurtarmak Ziraat Odalarının vazifesi olsa gerek. Çünkü Ziraat Odalarının tavifi hakkında kamunda bazı hükümler var. Ziraat Odalarının Antalya'da yaptıkları bölge toplantısında Ziraat Odası temsilcisi, çiftçiler bunları istiyorlar. Pazarlama istiyorlar, E. Bir kooperatifin yapacağı işi Mersin'de ilk defa ekalliyete mensup bir gayrimüslim yapıyor. Bu tabii hepimizi üzüyor. Çiftçi de değil bu. Narenciye de değil. Bir tane dikili limon ağacı yok. Ancak ondan sonra kooperatif yöneticileri buraya kadar geliyorlar, gidiyorlar, bir hal çaresi bulunmaya çalışıyorlar.

Gönül isterdi ki, çiftçilerin kurduğu adı ne olursa olsun eşitli kooperatifler, ister buğday, ister sebze, meyva hepsi bu Ziraat Odaları kanalı ile Tarım Bakanlığının, Ticaret Bakanlığının yardımı ile rahatlıkla pazarlansın ve üretici ile tüketici arasındaki büyük farkı, araçlar değil, üretici ile taksim etsin.

Bugün piyasada 3,5 liradan aşağı iyi portokal, mandalina bulamazsınız. Ama Mersin'de bunların fiyatı 1 lirayı geçmez. Mevsimi gelir Ankara'da Ağustos ayında evine bir kilo domates girmemiş aileler vardır, kilosunu 1,5 - 2 liraya indirdiği halde. Üretici bölge Mersin, Adana, Çukurova'da domatesin kilosunu 25 - 30 kuruş olur. Manava giderseniz, şu gün domatesin kilosunun 19 liranın üzerine çıktığı zamanlarda, yazar: «Alış fiyatı 10 lira, kâr % 30, satış fiyatı 13 lira.» Bir kuruş aşağı vermez. Ama, Temmuzda giderseniz sadece «Satış fiyatı 2 liradır» der. Ne alış fiyatı bellidir, ne kâr haddi bellidir.

Bakıyoruz. Mersin'de, meselâ : Bir kilo domates halde 25 kuruşa satıldığı zaman, bunun ambalajlama masrafı da Ankara'ya kadar 25 kuruştur; haldaki komisyonunun kâr haddi belli, Ankara'daki komisyonunun kâr haddi belli, ikisinin birden yekûnu % 20 yi geçmiyen bir fark doğurur ve nihayet buraya kadar 60 kuruşa mal olur. Haydi, manav buna % 30 kâr haddi katsın 70 - 80 kuruş olsun. Haydi bilemedin 1 lira olsun. Fakat burada iki, ikibuçuk liradan aşağıya bu sebze vatandaş mutfağına sokamaz. O halde tarım odaları fonksiyonunu yapamamaktadır. Eğer bu kanunla alt tabakadaki çiftçilerin istekleri yukarıya geldiği zaman,

ters döndüğü takdirde, bunun uygulayıcıları hakkında veya ters uygulayıcıları hakkında bir müeyyide kensa idi, her halde yukarı kademe böyle ters işleri yapmaya cesaret edemezdi.

Yine bu toplantıda çiftçiler bir de and içiyorlar. Andları şu :

«Biz Türk çiftçi ve köylüleri, Anayasa rejimimize, parlamenter demokratik Cumhuriyetimize gönülden bağlı olarak, doğumdan ölüme kadar, sosyal ve ekonomik haklarımızı asla bir iktidar mücadelesi yapmadan, millî bütünlüğümüzün iş bölümü anlayışı çerçevesinde halletmeye ve her türlü aşırı akım, anarşi ve ihtilâli felsefeye karşı canımız ve kanımız pahasına mücadeleye, güsel ve biricik vatanımızın ve her birimizin ebediyen hür kalması uğruna and içeriz.»

Türk çiftçisinin Anayasaya bağlılığının en büyük yemini. Anayasa ne diyor? Anayasa çiftçilerle ilgili olarak, 37 nci maddesinde, açıklanmış, toprak reformunu emrediyor. Biz onu yapmamakta ısrar ediyoruz.

BAŞKAN — Sayın Bilgen, zannederim, 1 nci madde üzerinde görüşüyoruz.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Evet efendim, Türk çiftçisinin tarihi hakkında...

BAŞKAN — Tümü üzerindeki görüşmeler bitti.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Hayır, 1 nci maddedeki Türk çiftçisinin tarihi üzerinde konuşuyorum.

BAŞKAN — Ama, konuştuğunuz şeylerin madde ile sureti katıyede alakası, yakınlığı yok.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Var efendim, var.

BAŞKAN — Neresi yakın bilmiyorum? Üyelikle ilgili bir tek kelime söylemediniz.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Yakın değil, içindeyim ondan. Yakınlığa lüzum yok, içinde bulunuyorum mevzuun.

BAŞKAN — Hayır, zaman zaman mevzuun dışına taşmak âdetidir. Bu olur zaten. Ama mevzu gelmek de lüzum, siz bunu yapmıyorsunuz.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Hayır ben taşmıyorum. Tarifini yapmış, tarifinin içinde bulunuyorum. Yakın olmaya lüzum görmüyorum, içindeyim çünkü.

BAŞKAN — Lütfedin, sadede davet ediyorum. Sadedin dışındasınız, efendim.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Hayır, içindeyim.

BAŞKAN — Benim bildiğim kadarı ile ve işiten arkadaşların da durumlarından bunu anlamak mümkün. Sadedle ilgisi yok. Bakınız ben size sadedi tarif edeyim :

«Asli üyeler» demiş; üyelikle ilgili bir çift söz söylemediniz.

«Fahri üyeler» demiş; fahri üyelikle ilişkin bir tek kelimenizi işitmedim.

«Müşavir üyeler» demiş; bununla ilgili de bir sözünüz olmadı. Rica ederim, tümü üzerinde konuşuyorsanız, bu doğru... Bari, kabul ediniz, mümkün olduğu kadar sadede geliniz, bizi tenvir etmiş olacaksınız, onun için diyorum.

LÜTFİ BİLGEN (Devamla) — Peki, anlayayım o halde Sayın Başkanım. Eğer zabıtları gözden geçirirseniz, asli üyelerin 9 ncu satırından itibaren okursanız, paragraf başlığı şu, - bakınız onun üzerinde konuşuyorum, asli üyelerin tarifi içerisinde - diyor ki; «... Bu kanunun uygulanması bakımından ekim, dikim, bakım, üretme, yetiştirme ve saire...» diye çiftçiye tarif ediyor. Asli üyelerin içinde bulunuyorum ve kendim de zaten asli üyeyim ziraat odalarında.

Şimdi çiftçinin ürünlerini hakikaten düşük görüyoruz. Ama buna mukabil maliyeti yüksektir. Geçen gün Sayın Bakan bir arkadaş konuşurken cevap verdiler; gübre fiyatlarının çok yükseldiğini, ancak 85 kuruştan 110 kuruşa çıkışını söylediler. Halbuki şimdi piyasada fosfor hakikaten 110 kuruş. Ama, 1964 te fosfor Adalet Partisi iktidarına 45 kuruşla devredilmişti. Yalnız devaliasyondan dolayı 85 kuruştan belki 105 - 110 kuruşa çıktı. O halde sayın başkanımız geçen gün beyanda bulunulur, «biz fiyatları yükseltmedik, maliyeti düşürdük» derler. Fosfor 45 kuruştan 110 kuruşa çıkarsa bunun artış nisbeti % 233 ü bulmaktadır. Diğer taraftan bakıyoruz, köylünün, çiftçinin sattıklarında böyle bir artış yok. Taban fiyatı ciddiyetle ele alınmamış durumda. Birkaç misal vermek istedim.

Şimdi bizim köylümüz and içiyor, asil üyeler and içiyorlar. Demokratik rejimin muhafaza edilmesinden bir tanesi de Anayasanın 37 nci maddesinin emri olan toprak reformudur. Buna, bizim yapacağımız toprak reformunun bazı

kısımlarını alarak, başka bir şekilde bugünkü iktidarı, bâzi değişiklikleri ile, tarım reformu adı altında yapacaklardır. Fakat, ne olursa olsun her halde bir toprak reformuna ihtiyaç vardır. Onun için bundan çiftçiyi de mahrum etmememiz gerekir. Eğer bunu yapmazsak, çiftçi içtiği andın yerine getirilmesi için bizi daha çok tazyik edecektir. Hem bizi, hem iktidarı tazyik ederek, istediğini bir gün alacaktır. Bize düşen bunu en iyi şekilde kanalize etmektir. Tekrar ediyorum, sırası geldiği zaman müeyyide tekliflerimi getireceğim. Eğer aşağıda, illerde, ilçelerde kurulan teşkilâtın sesi genel merkeze geldiği zaman ters dönerse, bu ters döndürümlere bir müeyyide teklif etmediklerimiz takdirde, bugüne kadar ki gibi olur. Bu çıkaracağımız kanunun da bir faydası olmaz. Ve yine aşağıda bahsedilen bir kısım iddialar yeni bir ziraat vergisi adını almaktan öteye geçemez.

Hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Yılmaz Mete.

MUSLİMİTTİN YILMAZ METE (Adana)

— Sayın Başkanım, saygı değer arkadaşlarım, tadil tasarısının 4 nolu maddesi daha önce 6034 sayılı Kanunda bulunmuyor ve sarıh olmuyor çiftçinin tarifini daha belirli bir hale getirmektedir. Bu bakımdan maddeyi olumlu karşılanmam. Yalnız burada bir noksanlık görülmektedir. Zannediyorum, bu Millet Meclisinde çıkarılan, çiftçi belgesini yani, bir kimse için çiftçi olup olmadığını kim tayin edecektir? Daha önce kanunda yine açıklık yoktu. Tadil tasarısında bu konuşmuş ve Millet Meclisinde çıkarmışlar. Bu büyük bir noksanlık.

Muhterem arkadaşlarım, bir insanın doktor olduğunu tabip odası, mühendis olduğunu mühendisler odası, esnaf olduğunu esnaf odası, sanayi odası, ticaret odası ve saire... bunlar tıyın ederler. Çiftçi yok. Ben çiftçiyim diyen, Ziraat Bankasına gider, adamın bir tek dönüm tarlası yoktur, kredi alır. Bir gün bana otelde tanıştığım bir adam rast geldi : «Bir tek dönüm tarlam yok. Ben yüzbin lira ziraat kredi alıyorum» dedi. Bu kanunla biz bunu önlemesek, müzakün bu. Bu çıkarılırsa ne düşünülmesi bilmiyorum ama, çiftçiyi tazyik eden, çiftçiyi tazyik edebilecek tek kurul ziraat odaları idi. Bunun konuşulması arzu ederdim.

Arkadaşlarım, yine bu 4 nolu maddedeki iç sularda balıkçılık yapmanın zirai faaliyet sayılıp, sayılmaması konusuna değiniceğim.

Tümü hakkında görüşlerimi arz ederken söylemiştim. Burada biraz daha geniş olarak, hiç olmazsa maddenin bu kısmını aynen okuyacağım, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 202 sayılı Kanunla değişiklik 52 nolu maddesi zirai faaliyeti tazyik ederken, şöyle bir bölüm geçiyor orada :

«Zirai faaliyet, arazi, deniz, göl ve nehirlerde ekin, fidan, bakım, üretme, yetiştirme ve ıslah yolları ile veyahut doğrudan doğruya tabiatın elde etmek suretiyle nebat, orman, hayvan, balık ve bunların mahsullerinin istihsalini avlamasını, avcılarını ve yetiştiricilerini tarafından muhafazasını, taşınmasını, satılmasını veya bu mahsullerden sair bir şekilde faydalanılmasını ifade eder» demek suretiyle balıkçılığı Gelir Vergisi sarıh olarak zirai faaliyet sayar. Bu kanunu hazırlayan gerek Ziraat Odaları Birliği, ki odaların görüşlerini alıyor, gerek Hükümet, balıkçılığın tümünü almalıym, yalnız iç sularda balıkçıları alalım demişler. Arkadaşlarım buna itiraz ediyorlar. Muhterem arkadaşlarım, denizlerdeki balıkçılığı dahi Gelir Vergisi Kanunu balıkçılık sayarken ses çıkarmıyorsunuz ve buradan çıktı bu kanunda, şimdi Ziraat Odalarına 3 - 5 üyenin fazla olarak girmesini ve onların da bu camia içerisinde haklarının korunmasını sağlayan bir maddenin bir fıkrasını niye hoş görmezsiniz? Zannediyorum ki, muhterem arkadaşlarım maddeye olduğu gibi iltifat edeceklerdir.

Muhterem arkadaşlarım, gerek sizlerin ve gerek Başkanın müsamahasına sığınarak - zaten öteden beri yaptığımız bir şeydir - bir kanun görüşülürken o kanunu ilgilendiren şahısların menfaatlerini veya zararlarını da değişik ifadelerle anlatmaya çalışırız. Ben de burada çiftçiyi tazyik ederken, Sayın Başkan müsamaha buyursun, niçin dışarı çıkıyorsunuz diye ikazda bulunmasını yine tekrar döneceğim içerisine; bu arada bir iki noktaya temas edeceğim. Geçenlerde, müzakereler sırasında Sayın Bakan gübre kullanmayı teknolojik yetersizliğe ve bilgisizliğe bağladı. Bu doğrudur ama yeter bir tarif değildir. Ben başka misaller vereceğim. Her halde buna itiraz edecek tarafı olmayacak.

Muhterem arkadaşlarım, geçen sene Çukurova'da gübreye ihtiyaç olduğu zaman; yağışlara göre bunun ayları her sene yağışa, ekim zamanına göre değişir, yani Sonora buğdayı dediğimiz Meksika menşeli buğdaya ikinci gübre verileceği zaman Çukurova'da gübre yoktu. Urfa'dan getiriyorduk. Çünkü, bir vekile Urfa'ya bol miktarda gübre gönderilmesi söylenmiş. Ne yapacaklar, gübreye ihtiyaçları yok şimdi, ekildi.» dendiğinde; «olsun kredi olarak kullanılacaktır» denmiş. Hattâ bendeniz huzurunuzda bunu ifade ettim. Size isim, kamyon numarası dahi verebilirim, eğer sözlerime inanılmazsa. Bu dışarda yapılacak bir şeydir. Urfa'ya ihtiyacından çok gübre gönderilmiş. Bunu anlatırken çiftçinin zararı nasıl oluyor, onu arz edeceğim. Çiftçi nasıl zarara götürülüyor. Urfa'da krediye ihtiyacı olan, gübreye ihtiyacı olmayan, ama paraya ihtiyacı olan zavallı küçük çiftçi yazılmış ve almış. 10 ton gübre almış. Kilosunu 63 kuruştan almış. Kompoze gübre geçen sene 63 - 65 kuruş arasındaydı. Bu sene 115 kuruştur, buna ilâveten söylüyeyim. Sayın Bakan yükselme yoktur dedi ama, geçen sene 63 kuruştur, onu da ispat ederim. Bu sene 115 kuruşa satılan bu gübre geçen sene 63 kuruşa Urfalıları, 65 kuruşa diyelim yuvarlak hesap, götürülmüş bir fakir çiftçiye 10 ton verilmiş. İhtiyacı yok, Adana'dan birkaç kişi, ben Ceyhan'dan 3 tane kamyonu tesbit ettim, gitmiş Urfa'ya 35 kuruşa kilosunu satın almış. Yarı yarıya arkadaşlar. Alan zaat 10 ton için 6 500 lira ödemesi lâzım, 3 500 lira eline geçmiş. 3 000 lira faiz vermek demektir, bu. Yani, çok pahalı ve kötü bir kredi sistemidir, bu. Çukurova'da noksan olan kompoze gübre, bu bahsettiğim mevsimde, ayını kesin söyleyemiyorum, geldim burada konuştum, zabıtlardan bulurum. 150 kuruşa peşin parayla satıldı, arkadaşlar, 3 tane kamyonu, 3 tane aracı, 3 tane cebine birkaç yüzbin lira koyan adam gitmiş, 35 kuruştan almış, getirmiş orada satmış. Bu her zaman, her devirde olabilecek işlerdendir. Öntire geçmek şart. İyi niyetle bunun önüne geçmeye çalışsanız düzeldir, ama buraya çıkar da «hayır efendim, bunu Halk Partili söylüyor, yalandır» dediğiniz an, dâvayı kaybettiniz. Geçen gün söyledim, Sayın Bakan buraya çıkıp da ikide bir «vatandaş krediden, gübreden, fiyattan memnundur» derse, halk gü-lüyor arkadaşlar. Yani zannetmeyin sizi beğeni-

yor, tasvibediyor. Ben götürüyorum zabıtları okuyorum, «Allah Allah demek bizi böyle biliyor ha» diyorlar. Yani burada böyle çıkmışta, memleketi güllük gülistanlık göstermekle, gübre yolsuzluğu yok, efendim bu yalandır» demekle bu işler hallolmaz. Ben bir gerçeği, sizin gibi, kıymetli arkadaşlarım gibi, bir senatör olarak arz ediyorum.

Sonra, Sayın Bakan 200 dekardan fazla araziye sahibolanların oranının genel tarım nüfusuna göre % 3,57 olduğunu söylediler.

TARIM BAKANI İLHAMİ ERTEM (Edirne Milletvekili) — % 96.

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Devamla) — Efendim, 200 dönümden fazla.

TARIM BAKANI İLHAMİ ERTEM (Edirne Milletvekili) — Fazla olanlar ayrı, 200 dekara kadar olanlar % 96.

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Devamla) — İşte onu söylüyorum. Bakın 200 dekara kadar olanlar % 96, 200 dekardan fazla olanlar % 4. Türkiye'nin toprak dağılımına siz nasıl iyi dersiniz, o zaman? Diyorsunuz ki, çok az bir nisbet. 200 dekardan fazla olanlar % 4, çok az. Peki ellerindeki toprak miktarı? Ondan niye bahsetmediniz, Sayın Bakanım? Ondan da bahsedin.

TARIM BAKANI İLHAMİ ERTEM (Edirne Milletvekili) — Var, var ondan da bahsedirim.

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Devamla) — Ekilebilen arazinin yüzde kaçı c % 4 ün elinde. Bu felâketi görmezseniz bize sadece «ne olacak benim % 4 ün elinde 200 dekardan fazla arazi var» dersiniz, hem bizi yanlış istikamete sevk edersiniz, hem de gerçekleri görmediğiniz için görevinizde muvaffak olamazsınız.

Muhterem arkadaşlarım, bu yıl pamuk rekortesi de geçen yıla göre iyi değildir. Sayın Bakanın yüz bin dekar daha az ekildiği halde geçen seneden 12 000 ton fazla alındı demesi, bu plâna uygun değil, bu öngörülen rakama uygun değil. Onu ifade etmiyor. Biz bu sene 412 000 ton mu istihsal edecektik? Sizin yaptığınız hesaplara göre 500 000 tonu geçecektik. Bu sene pamuk mahsulününün geriliyeceğini isbat ederim. Yanlış bir yol izleniyor. Sonora buğdayının ekileceği yer başkadır, tütünün ekileceği

yer başkadır. Bunlara dikkat edilmesi lâzım. Aksi takdirde serbest dövizle sattığımız pamuk az istihsal edilecektir. İşte çiftçinin zararına bir hal. Niye? Buğday verimi biraz artarsa, Türkiye'de gimdiye kadar 90 kilo olan buğday verimi, 110 kiloya çıktı diye övünmek için yanlış bir yol izlendi.

Muhterem arkadaşlarım, Türkiye'de buğday verimi hakikaten 1964 de 105 kilodan 1969 da 123 kilograma çıkmıştır. Ama, bu çıkıştan - tekrar söylüyorum - dünyanın en iyi elemanlarına sahip Tarım Bakanlığı kendisine hisse çıkarmasın. Sonora buğdayını Türkiye'de ilk uygulayan, bunu eken çiftçinin bizzat kendisi ve Ziraat Odaları olmuştur. Kaldı ki, yüzbinlerce insan büyük zararlara uğramıştır, bu arada. Kendileri ifade ediyorlar arkadaşlar, 450 kilo, 500 kilo, 700 kilo alınıyor da, sonora buğdayının ekildiği sahalarda, buna rağmen verim ortalaması 123 kilo oluyor. Bu ne demektir biliyor musunuz, hiç anlamayanlar var. Bu buğdayı ekip hiç anlamayan çiftçi var. Çünkü Türkiye'de ilk uygulanan çeşitleri 6 türdü, bunların ikisinden iyi netice alındı, dördünden alınmadı. Ama ısrar edildi, incelemedi Tarım Bakanlığı. Çiftçi kendi kendine zarar etti, uğraştı, falan nihayet en son bir veyahut iki tür üzerinde karar kılındı. Bakanlıkta bunu ben yaptım diye sahip çıktı. Arkasından kalkar Tarım Bakanı der ki, «İşte Adalet Partisi iktidarı zamanında 105 kilodan 123 kiloya çıkardık, biz buğday verimini.»

Bir soru sormadan geçemeyeceğim. Muhterem arkadaşlarım, 1964 de Mozambik'in, yani Portekiz'in sömürgesinin, zirai geliri bugünkünden çok daha düşüktü. 1969 da, 1964 e oranla. Mozambik'te çiftçi, o zenciler, yarı vahşi şekilde yaşayan zenciler, 1964 den çok daha fazla zirai ürün elde ettiler. Başlarında Adalet Partisi mi vardı? Övünülecek bir şeymiş gibi, tarihi tekamülü, milletin kendi kendine gelişmesini, teknolojinin ilerlemesini, dünyada uygulanan sistemlerin Türkiye'de uygulanmasını illâ kendilerine mal ederler. Yok böyle şey.

BAŞKAN — Sayın Mete, sadet dışına çıkmanın iki sakıncası var. Bundan kaçınmak isterim. Birincisi zamanı israf eder, onu bir tarafa bıraktık, ama sadet dışı çıktığımız sırada. Senatonun sükununun bozulması ihtimali de

olur; bilhassa bu tarz konuşma ile. Rica ederim, zaman zaman çıkıyoruz sadet dışına, bu mümkün; ama mümkün olduğu kadar tahrik-kâr konuşmayınız. Rica ediyorum.

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Devamla) — Ben, tahrik etmek için konuşmadım misal verdim.

Muhterem arkadaşlarım, Tekel Bakanlığının da Türkiye çiftçileri ile yakın ilişkisi olduğunu bilirsiniz. Bilhassa tütün eken saha ile tamamen münasebetleri, ilişkileri vardır. Ben tahrik falan değil, sadece bir soru soracağım.

Bir gün, bizim bu Senato kürsüsünden Tekel Bakanı kalktı, «kaçak sigaralar Yugoslavya'da imal edilmektedir, Amerikan sigarası değildir. Türkiye'nin neresine giderseniz gidin kaçak sigara satılmaktadır. Amerikan sigarası diye ve bunlar Yugoslavya'da imal edilip filân filân yollardan Türkiye'ye getiriliyor.» diye bir beyanda bulundu.

BAŞKAN — Şimdi bunun ne alâkası var, bu madde ile, lütfedin onu izah ediniz.

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Devamla) — Feki izah edeyim.

BAŞKAN — Sayın Mete, bunun izah edilecek tarafı yok, benim anladığım kadarı ile. Lütfediniz bari aksini iddia etmeyiniz, siz de kabul buyurunuz. Ben musamaha ediyorum.

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Devamla) — Sayın Başkan, biraz da siz tahammüllü olunuz. Tekel Bakanının buradan konuşması...

BAŞKAN — Ben musamaha ediyorum, ama siz hiç değilse bunu, yani sadet dışında olduğunuzu kabul buyurunuz. Zaten bu şekilde başladınız söze, bilerek başladınız. Benim ricam, sizi sadece sadet içine almak gayretli...

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Devamla) — Çiftçiler adına bir soru soracağım dedim efendim, gelmedim ki soruya.

BAŞKAN — Ne alâkası var bunun tütünle, ne alâkası var?..

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Devamla) — Var efendim, tütünle ilgisi var..

BAŞKAN — Yok, hiçbir ilgisi, rica ederim.

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Devamla) — Siz anlamıyorsunuz.

BAŞKAN — Ben anlıyorum, efendim. Sizi birinci defa sadete davet ediyorum.

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Devamla)
— Vallahi ben size bir şey söyleyeyim mi; ben kimsenin asabını bozmaya çalışmıyorum, ama siz benim asabımı bozmaya çalışıyorsunuz, haksızlık yapıyorsunuz. Ben sizi sükûnete davet ederim. İstirham edeyim, Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Mete, kimseye karşı haksızlık etmem, zatiâlinize karşı da saygım var. Ama konuştuklarımız zabıttâ; bunu her yerde, her zaman bir bilirkişi huzurunda tartışmak mümkündür. Rica ederim, bunun bir şey yapılacak tarafı yok. Yani söylenenler zaptediliyor, geçip gitmiyor ki. Her zaman bunun tartışması yapılabilir.

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Devamla)
— Müsaade edin de sözümü bitireyim.

BAŞKAN — Lûtfediniz.

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Devamla)
— Efendim, Türkiye'de tütünle tütün ekimi ile uğraşan ve bununla karnını doyuran yüzbinlerce aile var. Şu madde de çiftçiden bahsedilmektedir. Ben, Ziraat Odalarının tadil tasarrusunu görüşürken, bu kanuna tabi vatandaşlarımızın haklarını savunurken, şu tarifin dışında bir yer bulup da söyleyemem. Onun için sorum var dedim. O da şu : Türkiye'de tütünü değerlendirecek, tütüne taban ve tavan fiyatını verecek bir zat kalkıyor, Türkiye'de kaçak Amerikan sigarası satılıyor diyor, kendisinin Tekel Bakanı olduğunu, sözünü söylerken de Gümrük Bakanı olduğunu unutmuş oluyor. Bu nasıl iştir? Ben Türk çiftçisi olarak...

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Adapazarında beyefendi.

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Devamla)
— Türk çiftçisi olarak, nasıl olur da Türkiye'ye serbestçe kaçak sigara girdiğini kürsüden ifade eden bir zata itimadeder, tütünün taban ve tavan fiyatının onun tarafından tesbit edilmesine rıza gösteririm? Sorum bu efendim, başka bir şey değil.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Adapazarında, Yugoslavya'da değil.

BAŞKAN — Sayın Öztürkçine, söz istiyorsanız kaydedeyim, size de, zatiâlinize de söz vereyim.

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Devamla)
Bana hatırlatıyor, efendim.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Söz sıram var Sayın Başkan.

BAŞKAN — Varsa, o halde sıranızı lûtfen bekleyiniz.

MUSLİHİTTİN YILMAZ METE (Devamla)
— Muhterem arkadaşlarım, ben sözlerimi şöyle toparlıyacağım. Bu kanun dolayısıyla, zirai konulardaki görüşlerimizi kanunla ilgisi olsun olmasın defalarca ifade ettik. Sayın Başkanlar, belki Sayın Macit Zeren de müsamaha gösterdi, bize biraz tizlik gösterdi. Olur ya, asabi haldir, insan bünyesine bağlıdır. O aramdaki saygıyı hiçbir zaman silmez. Ben sözlerimi bitirdim. Kimseye tân etmek için buraya gelmiş değilim. Bilhassa şu kanunun Türk çiftçisine faydalı olarak çıkması temennisindeyim. Yalnız bir noktayı arz edeyim. Senatonun haysiyetini korumakla da mükellefiz. Her zaman yapıldığı gibi veya bazı arkadaşların telkinde buldukları gibi, aman değişirse, Millet Meclisine dönerse yine uzar, kanun şöyle olur diye Senato'ya görevini yapamaz hale getirmek telkininde bulunan arkadaşları da dinlemeyeceğim. Onu da istirham edeyim. Biz, Millet Meclisi ne derse kabul eden bir müessese halinde olmaktan çıkalım, istirham ederim. Daima, son gündür, aman bu kanun dönmese, bunu çabuk yetiştirelim veya dönerse iş uzar şeklindeki ifadelerden vazgeçelim. Neer faydalı bir noktadan dönmüşse, hata senelerce sürüp gideceğine, iki ay sonra, iki ay içerisinde düzeltilmiş olur.

İstirham edeyim, kanunu hepimiz bilgilerimiz nisbetinde faydalı olmaya çalışarak çıkarmaya uğraşalım ama, mutlaka dönmese diye bir çaput içerisine girmiyelim.

Saygularımı sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Mete; saygularınız karşılıklı olarak bakidir.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Efendim, ekseriyetten şüphemiz var, yoklama yapılacaktır.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Ekseriyetimiz yoktur.

Yarın saat 15,00 te T. B. M. M. Birleşik toplantısı vardır. O itibarla 7 Ocak 1971 Perşembe günü saat 15,00 te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati: 17,12

7. — SORULAR VE CEVAPLAR

B) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Mehmet Özgüneş'in, GİMA da çalışan Devlet memurlarına dair yazılı soru önergesi ve Ticaret Bakanı Gürhan Titrak'ın cevabı (7/683)

19 . 7 . 1970

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki soruların Ticaret Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygı ile rica ederim.

Mehmet Özgüneş

Cumhuriyet Senatosu Üyesi

Soru : 1.

1 Ocak 1965 tarihinden bugüne kadar, esas görevi Devlet Dairelerinde olduğu halde GİMA Genel Müdürlüğünde veya ona bağlı kurumlarda kısmî veya tam mesai yaparak çalışan Devlet memurlarının,

- isimleri ve memuriyet unvanları,
- Bağlı oldukları bakanlıklar,
- GİMA dan aldıkları ücretler,

Nedir?

d) Bunlar arasında, «uzman» olarak çalışanların uzmanlık konuları nedir? Konularında uzman oldukları nasıl tesbit edilmektedir?

e) Bu gibi Devlet memurlarının GİMA da görevlendirilmesinde hangi kıstaslara uyulmaktadır?

Soru : 2.

Bu memurların GİMA da çalışmalarını için bağlı oldukları bakanlık veya kurumların müsaadesi var mıdır? Varsa bu müsaadelerin tarih ve numarası nedir?

Soru : 3.

1 Ocak 1965 tarihinden bugüne kadar, GİMA Genel Müdürlüğü veya ona bağlı kurumlar tarafından esas görevi Devlet dairelerinde olan her hangi bir memur görevle dış ülkelere gönderilmiş midir? Gönderilmiş ise,

a) Kimler, nerelere, hangi işler için, ne kadar müddetle gönderilmiştir?

b) Bu memurların yabancı ülkelere gönderilmesi için bağlı oldukları bakanlıklar veya kurumlardan izin alınmış mıdır? Alınmış ise bu izinlerin tarih ve numarası nedir?

c) Bu şekilde yabancı ülkelere gönderilmiş olan memurlara çeşitli isimler altında ne kadar para ödenmiştir?

Soru : 4.

Ticaret Bakanlığı GİMA Genel Müdürlüğünün Devlet memurlarına GİMA da kısmî veya tam çalışma esasına göre vazife vermesini tasvibetmekte ve kanunlara uygun bulmakta mıdır?

T. C.

Ticaret Bakanlığı
Zatîîleri Müdürlüğü
(Muamelât)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi: 21 . 7 . 1970 gün ve 10678 - 8019/7/683 sayılı yazıları :

Tabii Üye Mehmet Özgüneş'in GİMA'da çalışan Devlet memurları ile ilgili 19 . 7 . 1970 günlü önergesinin 1, 2 ve 3 ncü maddelerindeki

sorular ilişikte sunulan cetvelde cevaplandırılmıştır.

4 ncü maddede sorulan husus ise bakanların takdirine taallük etmektedir. Ticaret Bakanlığını deruhte ettikten sonra muttali olduğum bu duruma son verdimiş bulunmaktayım.

Keyfiyeti saygı ile arz ederim.

Ticaret Bakanı
Gürhan Titrek

10 . 11 . 1970

2. — *Cumhuriyet Senatosu Gaziantep Üyesi Salih Tanyeri'nin, Kilis Lisesinden bir öğretmene dair yazılı soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı Orhan Oğuz'un cevabı (7/702) (1)*

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Millî Eğitim Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerimizi saygı ile arz ederim.

Cumhuriyet Senatosu
Gaziantep Üyesi
Salih Tanyeri

Soru :

1. Gazetelerde Kilis Lisesi Öğretmeni Şenel Uçar'ın öğrencilerine yaptırdığı münazarada, «Yağmur fiziksel bir olaydır.» tezini savunduğu için bâzı çevrelerin baskısı ile Valilik tarafından isten el çektirildiği haberi çıkmıştır? Doğru mudur?

2. Doğru ise bu tutum lâik öğrenim ve Anayasamızın fikir özgürlüğü ilkeleriyle ne dereceye kadar bağdaşmaktadır?

3. Halen Türkiye'de yağmurun fiziksel bir olay olmadığını iddia ve tedris eden öğrenim müessesesi ve öğretmen var mıdır?

4. Bakanlık Valiliğin bu tasarrufunu tasvibetmekte midir?

5. Tasvibetmiyorsa ne tedbir almıştır?

(1) Sorunun ilk cevabı 10 . 12 . 1970 tarihli 11 ncü Birleşim tutanağında.

Not: Soru ile ilgili cetvel Kanunlar Müdürlüğü dosyasındadır.

T. C.

Millî Eğitim Bakanlığı

31 . 12 . 1970

Özel

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

ilgi: 5 . 12 . 1970 tarih ve 272 sayılı yazımıza ek.

Cumhuriyet Senatosu Gaziantep Üyesi Salih Tanyeri'nin, Kilis Lisesinden bir öğretmenle ilgili önergesine, yukarıda tarih ve sayısını belirttiğimiz yazımızla verdiğimiz cevaba ek bilgi ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. Orhan Oğuz

Millî Eğitim Bakanı

Cumhuriyet Senatosu Gaziantep Üyesi Salih Tanyeri'nin, Kilis Lisesinden bir öğretmene dair, yazılı soru önergesine ek cevabımız.

Gaziantep Valiliği tarafından, «Soruşturmanın sona erdiği» mülâhazası ile evvelce isten el çektilen Kilis Lisesi Edebiyat Grubu Öğretmeni Şenel Uçar'ın, tekrar görevine başlatıldığı mezkûr valiliğin 4 . 12 . 1970 tarih ve 16262 sayılı yazısından anlaşılmiş bulunmaktadır. ilgiliye ait soruşturma dosyası Bakanlığımıza intikal ettiğinde kanuni gereği yapılacaktır.

3. — *Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Fehmi Baysoy'un, sığır vebasına dair Tarım ve Ticaret bakanlıklarından yazılı sorusu ve Tarım Bakanı İhrami Ertem'in cevabı (7/710)*

4 . 12 . 1970

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 numaralılarını Tarım Bakanlığınca ve 8 numaralı sorunun da Tarım ve Ticaret bakanlıklarınca yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını saygılarımla arz ederim.

Erzincan Senatörü

Fehmi Baysoy

1. Türkiye'de sığır vebası ne zaman başlamıştır?

2. Bugüne kadar kaç sığır ölmüş, ne kadarı öldürülerek Devlet bütçesinden kaç lira tazminat ödenmiştir?

3. Vebanın çıktığı günden beri ne gibi tedbirler alınmıştır?

4. Sığır vebası dolayısıyla veteriner Genel Müdürlüğü salgın hastalıklar bölümüne aktarma yapılmış mıdır?

5. 1971 yılı Bütçesine bu ve buna benzer hastalıklar için ek bütçe yapılmış mıdır? Yapılmış ise hangi safhadadır?

6. Halen salgın hayvan hastalıkları takibi için Veteriner Genel Müdürlüğü teşkilâtında kullanılan motorlu kaç aded taşıt vardır? Ve bunların yaşları nedir?

7. 1969 ve 1970 yılları Veteriner Genel Müdürlüğü Bütçesine konan taşıt ödeneğinden ne kadar vasıta alınmıştır?

8. Sığır vebası sebebiyle, «kordon» konan illerle bunların civarındaki illerdeki satışa hazırlanmış veya fevkalâde hal dolayısıyla sahipleri tarafından elden çıkarılmak istenen sığırlar için ne gibi tedbirler alınmıştır.

T. C.

31 . 12 . 1970

Tarım Bakanlığı
Özel Kalem Md.
Sayı : 1049/F. 42

Konu : Sayın Fehmi Baysoy'un yazılı soru önergesi Hk.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

ilgi : 9 . 12 . 1970 gün Kanunlar Müdürlüğü 7/710 - 10853/8998 sayılı yazıları.

Erzincan Senatörü Sayın Fehmi Baysoy'un sığır vebasına dair yazılı soru önergesi tetkik edildi :

I - İran'da 1969 yılında sığır vebası çıktığı istihbar edilir edilmez 1 . 7 . 1969 tarihinde Doğu ve Güney - Doğu hudutlarımız derhal kapatılmış ise de; 38 yıllık bir fasıladan sonra, ilk sığır vebası vakası yurdumuzda da 20 Ekim 1969 tarihinde Özalp'ın Saray Bucağında tesbit edilmiştir.

Hudutlarımız ilk anda bütün çift tırnaklı hayvanlara ve mahsullerine kapatılmış olmasına, idare âmirlerinin yakın ilgilerine ve alınan bütün tedbirlerle rağmen, bu bölgeler sakinlerinin karşılıklı akrabalık ve ekonomik ilişkileri yüzünden hastalık 1969 yılında Van'ın 17, Kars'ın da 2 köyüne sıçramıştır.

1234 sayılı Hayvan Sağlık Zabıtası Kanununun ve buna ilişkin nizamnamenin âmir hükümlerine uyularak, hastalanan hayvanların tazminatlı olarak itlâfı, Kars, Ağrı, Erzurum, Van, Hakkâri, Muş, Bitlis, Siirt, Mardin, Urfa, Gaziantep, Hatay, Diyarbakır, Malatya, Elâzığ

ve Artvin illerinde mevcut sığır ve mandaların kısa zamanda koruyucu olarak aşılınmaları suretiyle 26 . 12 . 1969 tarihinde hastalık söndürülmüştür.

Sığır vebasına yakalanmış son sığır ve mandanın itlâf veya ölümünden 30 gün geçtikten sonra yeniden intan tehlikesi olmayacağı ilmen kabul edilmiş olduğu, konan karantina ve diğer sağlık zabıtası tedbirlerinin kaldırılması Hayvan Sağlık Zabıtası Nizamnamesinin 127 nci maddesinde hükme bağlandığı halde tedbirlere devam edilmiş, hastalık çıkan köylerin bağli olduğu ilçeler dâhil olmak üzere, Van ilinin tümü, Doğubayazıt, Diyadin, Patnos, Aralık, Iğdır, Yüksekova ve Şemdinli ilçelerindeki bütün sığır ve mandalar 1970 ilkbaharında tekrar sığır vebasına karşı aşılınmıştır.

Sığır vebasına karşı memleket içi bulaşma tehlikesinin tamamen ortadan kalkması için yeterli ve hattâ uzunca bir zaman (4 ay) geçmesine ve bu müddet zarfında yurdun hiçbir yerinde sözü edilen hastalığın görülmemesine rağmen 23 . 4 . 1970 tarihinde Erceiş'te toplama vesikası dahi bulunmayan bir şahsın sınır köylerinden de mubayaa ettiği 396 başlık toplama sürüsünde tekrar sığır vebası zuhur etmiştir.

İki defa aşılama tabi tutulmuş ve dâhilî bulaşma ihtimali olmayan Erceiş'te hastalığın toplama bir tüccar sürüsünde tekrar görülmesi ilk intan menbaı olan İran'dan sığır ve manda giriş çıkışının devam etmekte olduğu ihtimalini ortaya koymaktadır.

Erceiş merkezinde söz konusu 396 başlık tüccar sürüsünde çıkan sığır vebası, hastaların imhası, salimlerin de tekrar aşılınması ve tam tecrit konulması suretiyle, etrafa sirayet ettirilmeden tamamen kontrol altına alınmıştır.

1970 Haziran ve Temmuz aylarında Ağrı, Kars, Erzurum, Muş ve Gümüşane'ye bağli 11 köyde de sığır vebasının görülmesi üzerine koruyucu sığır vebası aşılama bütünü yurda teşmil edilmiş ve aşılama büyük kısmıyla bitirilmiştir..

II - 1969 yılı Ekim ayından 10 . 12 . 1970 gününe kadar sığır vebasından ölen ve tazminatlı olarak itlâf edilen hayvan sayıları aşağıda gösterilmiştir.

Yılı	Mihrak sayısı	Ölen hayvan sayısı	Tazminatlı olarak itlâf edilen hayvan sayısı	Toplam
1969	20	356	1 000	1 356
1970	225	951	6 675	7 626

1969 yılında sığır vebasından itlâf edilen 1 000 hayvan için 545 750 lira ödenmiştir.

1970 yılında itlâf edilen 6675 baş hayvan için 2 235 000 lira tazminat, bütçenin ilgili tertibindeki mevcut ödenekten sahiplerine ödenmiştir. Mütebaki 1 815 801 liralık tahakkuk etmiş bulunan tazminat tutarı ile mücadelenin gerektirdiği diğer harcamaları karşılamak üzere de 16 200 000 liralık bir ek bütçe hazırlanarak parlâmentoya intikal ettirilmek üzere Maliye Bakanlığına gönderilmiş olup tahakkuk eder etmez mütebaki tazminat da ödenecektir.

III - Sığır vebasına karşı alınan başlıca tedbirlere gelince :

1. Hastalık zuhuru haber alınır alınmaz İran, Suriye, Irak menşeli hayvan ve hayvan mahsullerinin hudutlarımızdan girişi 1 .7 .1969 tarihinde yasaklanmıştır.

2. Sığır vebasını tesbit edilen köy, çiftlik veya ahırlarda ilgili kanun ve nizamnamenin âmir hükümleri uygulanmaya başlanmıştır.

a) 1234 sayılı Kanunun 47 nci 58 nci maddeleri uyarınca hastalığa yakalanan hayvanlar tazminatlı olarak itlâf olunmaktadır.

b) Hastalık çıkan mihrakı içine alan genişçe çevreler (İlçe veya tüm il) karantina altına alınmakta, hayvan pazarları kapatılmakta, hayvan hareketleri durdurulmaktadır.

3. Ankara Şap Enstitüsünde en son gelişmelere uygun şekilde üretilen sığır vebasını aşıyla evvelâ hassas bölge ilân edilen yukarıda isimleri yazılı 16 ilde bilâhara da bütün Türkiye'de mevcut sığır ve mandaların sığır vebasına karşı koruyucu olarak aşılama programına alınarak büyük kısmı ile uygulanmış ve devam da edilmektedir. 10 . 12 . 1970 tarihine kadar aşılama hayvan sayısı 11 600 000 dir. Bu miktara 1969 da yapılan 2 483 648 baş hayvanın aşılması dâhil değildir. Bugüne kadar Ankara Şap Enstitüsünde 30 milyon sığıra yetecek miktarda sığır vebasını aşısı istihsal edilmiştir. Ayrıca komşu ülkelerin aşı satınalma talepleri de karşılanmaktadır.

4. Hayvanların sevklerinden en az 15 gün önce sığır vebasına karşı aşılama ve bunun veteriner sağlık raporuna derci öngörülerek bu yıldaki, tatbikatı devam etmektedir.

Sığır vebasının % 90 a ulaşan yüksek telefat nisbetinin koruyucu aşılama sayesinde % 3 ün altına düşürülmesi, 70 000 den fazla yerleşme yeri olan Türkiye'de hastalığın 72 si münferit ahır olmak üzere 225 mihrakta tutulabilmesi ve bunlardan da 212 sinin söndürülmüş diğer 13 ünün de kontrol altına alınmış bulunması Bakanlığımız tedbirlerinin isabet, şümül ve muvaffakiyetinin açık delilidir. Pek tabii, hastalığın memleketimizdeki mevcudiyeti, aşından kaçırılmış hayvanların yeni intanlara yol açması tehlikesini doğurduğundan tedbirlerimizde önümüzdeki yıllarda da devam olunacaktır.

IV - Salgın hastalıklar bölümüne her hangi bir aktarma yapılmamış fakat, 1970 bütçesine ek olarak aşağıda müfredatı yazılı 16 200 000 TL. lik ek bütçe teklifimiz Maliye Bakanlığına intikal ettirilmiştir.

Bölüm	Madde	Ödenğin çeşidi	1970/Ek Teklif
12.000	12.283	Veteriner İşleri, Genel İdare Kurumları ve lâboratuvarları işçi ücretleri	500 000
	12.912	Veteriner işleri, kurumları ve lâboratuvarları geçici görev yolluğu	1 800 000
14.000	14.832	Ulaştırma giderleri	300 000
	14.833	Taşıt işletme ve onarma giderleri	6 000 000
	14.836	Malzeme alım ve giderleri	1 300 000
	14.838	Hayvan alımları, tazmini ve giderleri	5 000 000
16.000	16.211	Büro giderleri	300 000
	16.212	Ulaştırma giderleri	300 000
	16.216	Malzeme alım ve giderleri	700 000
Toplam			16 200 000

V - 1971 bütçesine çeşitli bölümlerden 11 milyon lira civarında ek bir tahsisat konulması arzu edilmiş ise de bütçe imkân ve denklığı bakımından şimdilik mümkün olamamıştır.

Yukarda arz edildiği üzere esasen sığır vebası halen 13 mihrakta tutulmuş ve tamamen kontrol altına alınmış olup gerektirdiği takdirde 1971 yılına gerekli aktarmalar yapılmak veya ek tahsisat alınmak suretiyle mücadeleye devam olunacaktır.

VI - Halen Veteriner İşleri Genel Müdürlüğünün salgın hayvan hastalıkları mücadelesinde kullandığı taşıt adedi 476 olup, bunların satın alındıkları yıl ve adedleri aşağıda gösterilmiştir.

Alındığı yıl	Aded
1943	3
1950	9
1951	8
1952	16
1953	15
1954	23

Alındığı yıl	Aded
1955	18
1956	12
1957	8
1958	9
1959	9
1960	3
1961	—
1962	46
1963	37
1964	21
1965	3
1966	92
1967	95
1968	9
1969	39
1970	1

476 Aded.

VII - Mezkûr genel müdürlüğün, 1969 ve 1970 yıllarında bütçelerine konulan taşıtlar ile satın alınanların adedleri aşağıda gösterilmiştir.

Taşıtlar				
Yılı	Aded	Bütçeye konan taşıt cinsi	Aded	Alınan taşıt cinsi
1969	45	Arazi binek (4 × 4)	18	Arazi binek (4 × 4)
	33	Arazi pick - up (4 × 4)		
	2	Otobüs School Bus (4 × 2)	4	Otobüs School Bus (4 × 2)
	2	Paunel (Şehir dışı hizmetler için) (4 × 4)		
	82	Toplam	22	Toplam

Taşıtlar				
Yılı	Aded	Bütçeye konan taşıt cinsi	Aded	Alınan taşıt cinsi
1970	40	Arazi binek (4 × 4)		
	2	Arazi Pick - up (4 × 4)	2	Arazi Pick - up (4 × 4)
	1	Otobüs School Bus (4 × 2)		
	43	Toplam	2	Toplam

1970 yılı bütçesindeki mütebaki vasıtaların mubayaası için gerekli teşebbüslere devam edilmektedir.

VIII - Bir diğer tedbir olarak da, henüz sığır vebasının hüküm sürdüğü ve karantinaya alınmış bulunan illerdeki salim hayvanların öncelikle satın alınması için Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğüne teklifte bulunulmuştur.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Tarım Bakanı
İlhami Ertem

Cumhuriyet Senatosu GÜNDEMİ

22 NCI BİRLEŞİM

5 . 1 . 1971 Salı

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULU SUNUŞLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Edip Somunoğlu'na izin verilmesi hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi (3/957)
2. — Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyonu ile Dilekçe Karma Komisyonuna üye seçimi.
3. — Komisyonlarda açık bulunan üyeliklere seçim.
4. — Anayasa Mahkemesine bir yedek üye seçimi.

5. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Fahri Özdilek ve arkadaşlarının, asayiş ve anarşist eylemler konusunda bir genel görüşme açılmasına dair önergesi (8/18)

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

1. — Cumhuriyet Senatosu Maraş Üyesi Hilmi Soydan'ın, üç ilçeyi Maraş'a bağlayan yolun asfalt yapımına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/529)
2. — Cumhuriyet Senatosu Sivas Üyesi Hüseyin Öztürk'ün, İsmetpaşa Kız Sanat Enstitüsünün isminin değiştirilmesine dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/540)
3. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin, İstanbul nâzım plânlarına dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/550)
4. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Haydar Tunçkanat'ın, 21 Ekim 1970 tarihinde Gümrü Hava Alanına inen U-8 Amerikan uçağına dair Başbakanından sözlü sorusu (6/551)

5. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, bir yürütmenin durdurulması kararının yerine getirilmemesine dair Başbakanından sözlü sorusu (6/552)

6. — Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüsnü Dikeçligil'in, Tevfik Fikret Lisesine dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu (6/553)

7. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin, Anayasa Mahkemesince iptal edilen Belediye Gelirler Kanununun bâzı hükümlerine dair Adalet Maliye ve İçişleri bakanlarından sözlü sorusu (6/554)

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞ- TIRILAN İŞLER

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

1. — 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarisının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet, Tarım ve Bütçe ve Plân komisyonlarından 5 er üye alınarak kurulan Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/333; Cumhuriyet Senatosu 1/1144) (S. Sayısı; 1476) (Dağıtma tarihi : 26 . 11 . 1970) (Bitiş tarihi : 10 . 1 . 1971)

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Mehmet Ünal'dının, İhtüzüğün 87 ve 88 nci maddelerinin tadili hakkında İhtüzük teklifi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (2/263) (S. Sayısı: 1441) (Dağıtma tarihi: 1 . 6 . 1970)

2. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker ile İstanbul Üyesi Halûk Berkol'un TRT Ankara Televizyonuna dair Senato Araştırması istiyen önergesi (10/34)

3. — Cumhuriyet Senatosu Tabii üyeleri Kâmil Karavelioğlu ve Ahmet Yıldız'ın yasama dokunulmazlıklarının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/868) (S. Sayısı : 1443) (Dağıtma tarihi : 2 . 6 . 1970)

4. — Cumhuriyet Senatosu Bolu Üyesi Turгут Gülez'in, Anayasanın 78 nci maddesi muvacehesinde Bolu Çimento Fabrikası İdare Meclisi Reisliği sıfatı ile Senatörlük sıfatının bağdaşıp bağdaşmayacağına dair, İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in önergesi ve bu hususta Başkanlık Divanının 1 Haziran 1970 tarih ve 28 sayılı Kararı.

5. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ekrem Acuner'in, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/893) (S. Sayısı : 1465) (Dağıtma tarihi : 23 . 7 . 1970)

6. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Saymanlığının Mart, Nisan, Mayıs 1970 aylarına ait hesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/36) (S. Sayısı : 1474) (Dağıtma tarihi : 24.11.1970)

7. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Saymanlığının Haziran, Temmuz, Ağustos 1970 aylarına ait hesapları hakkında Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/37) (S. Sayısı : 1475) (Dağıtma tarihi : 24 . 11 . 1970)

8. — Cumhuriyet Senatosu Ordu Üyesi Şevket Köksal'ın, İstanbul'un Sağmalcılar ve Esenler mıntakalarında vukubulan Kolera hastalığına dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/35)

9. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Ekrem Özden'in, İstanbul'un Sağmalcılar ve Esenler mıntakalarında vukubulan kolera hastalığına dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/36)

10. — Cumhuriyet Senatosu İçel Üyesi Lûtfi Bilgen'in, İçel iline bağlı Gülnar ilçe belediyesinin gecekondü önleme bölgesi inşaatına dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/37)

11. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Mehmet Hazer'in, üniversite ve yüksek okullarda vukubulan boykot, işgal ve diğer hâdi-

selere dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/38)

12. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Fahri Özdilek ve arkadaşlarının TRT nin statüsü ve kuruluşuna dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/39)

13. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, öğrenci olayları ve şiddet hareketleri doğuran hususlara dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/40)

14. — Diyanet İşleri Başkanlığında görevli Yaşar Tunagür'ün faaliyetleri konusunda kurulan Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu raporu (10/28) (Dağıtma tarihi : 14 . 12 . 1970)

15. — Cumhuriyet Senatosu Denizli Üyesi Hüseyin Atmaca'nın, Amerikalı yazar John Hughes'in basında çıkan Afyon kaçakçılığı ile ilgili bir demecine dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/41)

16. — Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Sırrı Atalay'ın, son beş yıl içinde açılan ve kullanılan kredilerin ekonomik ve sosyal kalkınmadaki katkı ve etkilerine dair Senato araştırması istiyen önergesi (10/42)

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞÜLMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

× 1. — Nafaka alacaklarının yabancı memleketlerde tahsili ile ilgili sözleşmeye katılmamızın uygun bulunduğuna dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet, Dışişleri, Turizm ve Tanıtma ve Bütçe ve Plân komisyonlarından 5 er üye alınmak suretiyle kurulan Geçici Komisyon raporu (Millet Meclisi 1/120; Cumhuriyet Senatosu 1/1143) (S. Sayısı : 1478) (Dağıtma tarihi : 4 . 12 . 1970) (Bitiş tarihi : 31 . 1 . 1971)

× 2. — 30 Mart 1968 tarihinde Ankara'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Yugoslavya Federatif Cumhuriyeti arasında Konsolosluk Sözleşmesinin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet, Dışişleri, Turizm ve Tanıt-

ma ve Bütçe ve Plân komisyonlarından 5 er üye alınmak suretiyle kurulan geçici komisyon raporu (Millet Meclisi 1/95; Cumhuriyet Senatosu 1/1145) (S. Sayısı : 1479) (Dağıtma tarihi : 4 . 12 . 1970) (Bitiş tarihi : 31 . 1 . 1971)

3. — T. C. Emekli Sandığı Kanununun 12 nci maddesinin II işaretli fıkrasına bir (N) bendi ve sözü geçen kanuna geçici iki madde eklen-

mesine dair kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Malî ve İktisadi İşler ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (Millet Meclisi 2/145; Cumhuriyet Senatosu 2/300) (S. Sayısı : 1480) (Dağıtma tarihi : 7.12.1970) (Bitiş tarihi : 31.1.1971)

